# Obskuriøst



(Så skal vi til det igen.) Jeg har haft en masse bøvl med dette nummer. Ikke mangel på stof – idéen var netop et lille blad, en hurtig juleoverraskelse til vennerne. Ak, julen blev til nytår blev til vinter blev til forår på grund af besvær med opsætningen. Jeg var så dum at arbejde i flere filer ad gangen. Hver større rettelse af en fil blev gemt i sin egen mappe, så at jeg kunne gå tilbage, om nødvendigt. Alle disse backup mapper gav jeg stadig mere mærkelige navne, efterhånden som de voksede i antal, for bedre at kunne skelne dem fra hinanden. Navne som Output omega, Dummy dummy, Kassette artikel ultima og FOR FANDEN DA (sic). Overblikket svigtede... naturligvis... og så indtraf katastrofen, da jeg i et oprydningsanfald kom til at slette halvdelen af mapperne fra min harddisk! Ovenpå den fadæse opgav jeg at fortsætte. Det skulle have været et julenummer... Nå, sket er sket og nu synes jeg, at materialet har samlet metaforisk støv længe nok. Artiklerne (nogle urørt siden november 2014) er sådan set ok, alt taget i betragtning. Og jeg skal jo også videre - bladene skriver ikke sig selv.

Alright! Det nummer, du sidder med i hånden nu, er **Obskuriøst nr. 14**. Det udkom i den danske **sensommer 2015** og koster **30 kroner**. Egentlig skulle det have heddet Obs13 Fraklip, dels for at markere, at det var en særudgivelse, dels fordi det faktisk udgør et appendiks til nr. 13. Meeen set i lyset af at alle mine udgivelser er sære, endte jeg med at ophøje bladet og give det et regulært nummer alligevel- en slags omvendt Pluto (det var en til nørderne). P.S. Tak til Hans-Jørn Reimer for Caligula-biografannoncens tekst som jeg havde svedt ud.

Redaktøren, 29. juli 2015

OBSKURIØST - TRYKT MED ÆGTE NISSEBLOD

# KANAL OBSKURIØST 2: SERIER PÅ DANSK TV 1980-90

*af Henrik Larsen*

Der gik for mange interessante serier på dansk tv i 80erne til at det var muligt at medtage alle, da jeg tilrettelagde Obs 13. Her er nogle af mine fravalg.

"Anthonsen"
Danmark 1984. Instruktion: Erik Balling. Seriestart: DR, lørdag 1. december 1984, kl. 21.10.

Dansk tv-serie i fem afsnit. Ove Sprogøe spiller privatdetektiven Holger Anthonsen som daglig må slås med en gesjæftig husholderske (Elin Reimer) såvel som med sin kronisk dårlige fordøjelse. Begge dele holdes i ave med et universal-middel kendt som "Gammel Dansk". Han får "hjælp" til opgaverne af den friskfyragtige Birger (Allan Olsen). Axel Strøbye spiller kriminalkommissær Jensens hidtil ukendte tvillingebror Fredlund. Jeg havde ventet mig meget af serien og det skulle jeg ikke have gjort. Så katastrofalt dårlig, at det næsten var morsomt. Genudsendt på DR-K i 2012.

"Batman"
USA 1966-68. Ophavsmand: William Dosier. 120 afsnit. Dansk seriestart: DR, søndag 6. juli 1988, kl. 19.00.

Kultserie med Adam West og Burt Ward som Batman og Robin. Festlig, fjollet og farverig, galakser fra den GRIMDARK Batman som kom til at dominere 90erne. Efter en evighed i rettighedshelvedet er en samlet bluray og dvd udgivelse omsider på vej. Jeg glæder mig.

"Fagre nye verden"
"Brave New World", UK 1980. DR, fredag 3. juli 1981, kl. 21.45 (1:2)

Dramaserie baseret på den berømte roman af Aldous Huxley. En af de science fiction og gysertitler, jeg måtte udelade af Obs 13, fordi jeg ikke havde tid eller mulighed for at skaffe kopi til et gensyn og heller ikke kunne genkalde detaljer fra dengang, hvis jeg overhovedet så dem.

"Heavy metal"
Det var min hensigt at ledsage omtalen af programserien med illustrationer så som Ritchie Blackmore omslaget på modstående side. Desværre måtte disse udgå, hvorved Jesper Mørchs Celtic Frost anmeldelse kom til at fremstå isoleret i bladet. Sorry. (Se iø Obs 13.)

"Jeg, Claudius"
"I, Claudius", UK 1976. Instruktion: Herbert Wise. 13 afsnit. Dansk seriestart: TV2, onsdag 10. maj 1989, kl. 19.30. (Genudsendelse fra 70erne.)

Jeg måtte ikke se "Jeg Claudius" for mine forældre, da serien blev vist første gang på dansk tv. Der var så meget, jeg ikke måtte se. Jeg var opmærksom på seriens eksistens, men blandede den vist sammen med biografannoncen for Caligula (1979) som jeg havde læst i avisen: "Handlingen er storslået, chokerende, modbydelig og pervers - men 100% historisk korrekt!'" Engang i skolen, det må have været 7. eller 8. klasse, kom jeg forbi en bogreol, hvor jeg spottede "Jeg Claudius" af Robert Graves, den roman, første halvdel af tv-serien er baseret på. Jeg gav mig til at smugbladre i bogen, i en naiv forestilling om at saftighederne ville springe ud af siderne. Det gjorde de ikke, og jeg satte skuffet bogen på plads igen. Romanen er nu glimrende; den fungerer fint ved at lade stakkels harmløse Claudius være læserens øjne og øre, den proverbielle flue på en væg, der ender som hersker selv, ikke ved personlig fortjeneste, med fordi han er last man standing, på sine usikre, handicappede ben. Fortsættelsen "Claudius og Messalina" ("Claudius The God") er knap så helstøbt. Her digter Graves løs og gør kejser Claudius langt mere sympatisk end i kildematerialet. Dette er naturligvis forfatterens vinkel på figuren som kun bliver forstærket af Derek Jacobis fine skuespil, Claudius som den kejtede, rare onkeltype, men de romerske værdinormer var på mange punkter forskellige fra vores og for en moderne læser kan den historiske Claudius godt virke som en rå børste. Ingen tvivl om, at han var både rationel og pligtopfyldende, men nogen hyggeonkel, det var han sgu ikke.

Når man er færdig med Graves, bør man unde sig selv at læse de romerske skildringer af perioden. Der er noget dybt fascinerende ved at sidde med en henved 2000 år gammel bog. Romerne efterlod sig meget: ruiner af templer og paladser, mønter, akvadukter og så videre. Men det er det skrevne ord, der for alvor gør fortiden levende. Åh, nutidens historikere kan ikke få nok af at dissikere og desasavuere de antikke kilder. Tacitus? Ensidigt politiserende. Sueton? Uvederhæftig sladretaske! Denne trang til at "forstå" kejserne, forklare, at de nok ikke var så slemme "i virkeligheden", ødelægger helt den gode historie. Tacitus er en streng, tør herre og hans hovedværker desuden uopdrivelige i dansk oversættelse, men "folkeudgaven" af Suetons kejserbiografier, udgivet på Thaning & Appel i 1963 (flere genoptryk) er eller var i hvert tilfælde tidligere overkommelig i anskaffelse. Forlaget havde genindsat nogle slibrige passager som den pæne professor A.G. Drachmann sprang over i 1911-udgaven. Det solgte. (Årtiet så mange grænsefægtninger mellem forlag og censur, ofte med antikke frimodigheder som våben; de endte med tekstpornografiens frigivelse i 1967 og billedpornografien to år efter.) "Så vidt har jeg kunne berette om en regent; resten kommer til at handle om et uhyre." (Sueton, før han rigtig lukker op for posen med snavs om Caligula)

Det er interessant at sammenligne tv-serien med filmen, overlappet i materialet taget i betragtning. Hvor "Jeg Claudius" er romersk historie som drama a la Shakespeare er Caligula en pornografisk fantasi om en dekadent sex-maniac, der fester igennem indtil han ikke længere er cool og har pisset tilstrækkelig med folk nok af til at de nakker ham. John Hurt spiller Caligula fint på sin måde, en lad, passiv, empatiforladt ung mand i

starten, ekstremt teatralsk klynkende og rablende senere, da vanviddet slår ud i lys lue, hvor Malcom McDowell er mere agressiv, maskulin; en kejtet, ondskabsfuld teenager som bliver opmuntret af en total mangel på styring, indtil han har mistet både nationens velvilje og sig selv i processen. Der er en interessant film som kæmper for at komme ud, begravet i de kaotiske 148 minutters spilletid (PAL). Det alternative pre-release print inkluderet i "The Imperial Edition" dvd-sættet, med kronologien nogenlunde reetableret, er nok det tætteste vi kommer, trods andre, senere forsøg på at rekonstruktion. De bevarede fraklip er for få og ufærdige til at udfylde hullerne i handlingen. Caligula er en eklatant fiasko både som filmisk fortælling og som pornografi (ironisk nok er det eneste velfungerende stykke porno i filmen en komplet malplaceret lesbisk scene som producer Bob Guccione insisterede på). Men det er samtidig en vildt fascinerende historie, fra den kaotiske produktion, til det, at se kendte, første klasses engelske skuespillere i bar røv og på kokain og rulleskøjter - og så er filmen jo "100% historisk korrekt." Vist nok. Og hvis dette kom til at handle mere om skandalefilmen end om serien, er det bare ærgerligt.

"Q.E.D."
USA 1982. Ophavsmand: John Hawkesworth. Seks afsnit. Dansk seriestart: DR, torsdag 5. januar 1984, kl. 18.00.

Kortlivet proto-steampunk serie med Sam Waterson, placeret i et edwardiansk England. En af de serier, jeg ikke aner, om jeg har set og ikke kunne finde kopi af, bortset fra et kort klip.

"Shades of Darkness"
UK 1983-86. Produceret af Granada Television. Ni afsnit.

DR viste "Det lille genfærd" ("The Intercessor") tirsdag 14. august 1984, kl. 20.35 som det første af "en række engelske spøgelseshistorier"; jeg har imidlertid ikke kunne flere afsnit programsat. Fik DR kolde fødder? DVD udgivelsen fra 2006 vil blive anmeldt i et senere nummer af bladet.

"Shogun"
USA/Japan, 1980. Instruktion: Jerry London. Seks afsnit. Dansk seriestart: DR, fredag 5. april 1983, kl. 21.15.

Dramatisering af James Clavells bestseller som er løst baseret på historiske begivenheder. Richard Chamberlain spiller den strandede styrmand John Blackthorne og gode gamle Toshiro Mifune er krigsherren Toranaga. John-Rhys Davies stjæler billedet i alle sine scener som den portugisiske styrmand Rodrigues. Mit problem med serien har altid været dette: Richard Chamberlain. Resten af rollebesætningen, hvor af en stor del er japansk, spiller fremragende, produktionen er i top og historien medrivende. Men Chamberlain som i øvrigt er en habil skuespiller virker... forkert, hans væremåde, replikker stikker af på en irriterende måde. Fremmed i et fremmed land, det er naturligvis seriens røde tråd, jeg synes bare, han er et forkert valg.

Jeg lånte dvd sættet af en kammerat for 4-5 år siden. Når man genser en serie efter 25-30 år, er det næsten uundgåeligt at blive berøvet nogle falske erindringer om hvordan scenerne blev udspillet dengang. Jeg kunne ikke sætte fingeren på nogen bestemt detalje, men sad adskillige




gange undervejs og følte, at "her mangler der vist noget". Jeg har på nettet læst, at andre føler som jeg og at der går rygter om variantudgaver af individuelle afsnit. Hvem ved?

"Shogun" kom også i forkortet udgave som biograffilm, hvor der, for at lokke husarerne til, var indsat lidt mere sex og vold (fraklip? nye scener?) end hvad tv-censuren tillod.

"Skum"
"Soap", USA 1977-81. Ophavskvinde: Susan Harris. 85 afsnit. Dansk seriestart: DR, lørdag 5. januar 1980, kl. 23.00.

Jeg har bestilt de to første sæsoner af kultserien på dvd og følger op i et senere nummer af bladet.

"Tempelherrens hævn"
"The Dark Side of the Sun", UK 1983. Ophavsmand: Michael J. Bird. Seks afsnit. Dansk seriestart: DR, torsdag 19. juni 1986, kl. 21.45.

"Tragedien i Guyana"
"Guyana Tragedy: The Story of Jim Jones", USA 1980. Instruktion: William A. Graham. Oprindelig to afsnit; også forkortet tv-film. Vist på DR i fire afsnit. Dansk seriestart: DR, onsdag 21. oktober 1981, kl. 21.55.

"U-båden"
"Das Boot", Vesttyskland 1985 (oprindelig spillefilm 1981). Instruktion: Wolfgang Petersen. Tv-serie udgave i seks afsnit. Dansk seriestart: DR, lørdag 15. april 1989, kl. 22.40.

"Usædvanlige historier"
"Intrigues", Frankrig 1985. Seks afsnit, hvoraf et aldrig blev transmitteret. DR viste tre afsnit, med start 7. juni 1988, kl. 21.50.

En serie af franske skæbnefortællinger som tilsyneladende er gået tabt.

Obskuriøst nr. 14: Det skulle have været et julenummer. Udgivet sensommeren 2015. Pris: kr. 30,- Redaktør: Henrik Larsen (kontakt: obsblad@hotmail.com). Alle illustrationer er udelukkende benyttet i oplysningsmæssig henseende. Trykt i 50 eksemplarer hos Frederiksberg Bogtrykkeri.

# FLIMREÅR: FILM OG SERIER PÅ TV 1991-96

*af Henrik Larsen*

Jeg ville have haft mere med i 90er tv indekset. Meget mere. For at give læseren en idé om længden af min emneliste, kan jeg oplyse, at dette udvalg af "fraklip" kun er taget fra de titler som blev strøget sent i processen. Jeg har kommenteret, hvor det føltes nødvendigt. Resten taler vel for sig selv (I'm looking at you, Frankenstein).

**1991**

"Der er andre frugter end appelsiner"
"Oranges are not the only fruit", UK, 1990. Tre afsnit. Ophavskvinde: Jeanette Winterson (efter hendes delvis selvbiografiske roman af samme titel). Instruktion: Beeban Kidron. Dansk seriestart: DR, februar 1992. Tv-drama om Jess, en ung pige (spillet af Charlotte Coleman), som vokser op i et lille lokalsamfund, præget af Pinsebevægelsen, og langsomt erkender, at hun er lesbisk. Jess har en stærk karakter og den får hun brug for.

Hvor de grønne myrer drømmer
Where The Green Ants Dream, Vesttyskland 1984. Instruktion: Werner Herzog. TV2, mandag 18. februar 1991, kl. 22.05. Kontroversielt dokudrama, filmet i Australien, om en stamme af aboriginere og deres kamp mod et indtrængende mineselskab.

Jonathan Livingston Havmåge
Jonathan Livingston Seagull, USA 1973. Instruktion: Hall Bartlett. TV2, mandag 25. februar 1991, kl. 22.05.
Populær blandt pædagoger og intellektuelle, da jeg var barn. Filmen gik jævnlig i skolebiografen, men jeg fik den først at se som voksen, og blev overrasket, fordi jeg i alle de år havde troet, at det var en tegnefilm (dyretitlen). Jeg fandt også ud af, at Jonathan Livingston Havmåge er noget prætentiøst lort. Neil Diamond som har sine fans stod for musikken.

Midnatsfilmen: Gringo – lejemorderen
A Bullet for the General/ Quién Sabre?, Italien 1966. Instruktion: Damiano Damiani. TV2, fredag 22. marts 1991, kl. 23.05.

Vandringsmanden
Stalker, Sovjetunionen 1979. Instruktion: Andrei Tarkovsky. TV2, mandag 8. april 1991, kl. 22.05.

Solaris
Sovjetunionen 1972. Instruktion: Andrei Tarkovski. TV2, mandag 22. april 1991, kl. 22.05.
Tarkovskis to værker listet her er klassisk art movie/ science fiction. Jeg har ikke noget personlig forhold til dem selv, men det er film som bør ses.

Blue Velvet
USA 1986. Instruktion: David Lynch. DR, fredag 10. maj 1991, kl. 22.30.
Neo-noir a la Lynch. På een gang drømmeagtig og en rå udstilling af lillesamfundets mørke bagside, er det et slags (betydelig mere eksplicit) forstudie til "Twin Peaks". Dennis Hopper gjorde stort comeback i psykopatrollen som Frank Booth.

Speed
Vanishing Point, USA 1971. Instruktion: Richard C. Sarafian. TV2, fredag 26. juli 1991, kl. 22.20.
Eksistentiel spændingsfilm, Convoy med hjerne.

Lille Vera
Little Vera/Malenkaya Vera, Sovjetunionen 1988. Instruktion: Vasili Pichul. TV2, mandag 26. august 1991, kl. 22.05.
Filmen vakte røre blandt danske anmeldere, fordi den viste et mere råt og usminket billede af livet i det sensovjettiske samfund, end sædvanlig. Hjemme i moder Rusland skabte Lille Vera forargelse pga. nogle nøgenscener. Snapshot af en verden på vej mod dramatisk forandring; det hele ramlede året efter.

Mord i Laguna
Laguna Heat, USA 1987. Instruktion: Simon Langton. TV2, lørdag 21. september 1991, kl. 21.45.
Neo-noir tv-thriller med Harry Hamlin, Catherine Hicks og Jason Robards som ikke rigtig holdt ved gensynet. Plottet er så indviklet som nogen Raymond Chandler roman; det er til sidst svært at sige præcis hvem som myrdede hvem og den "chokerende" afsløring i pølseenden virker temmelig søgt og desperat.

Skærmtrolden
Electric Dreams, USA 1984. Instruktion: Steve Barron. TV2, mandag 23. september 1991, kl. 20.00.

Shogunens skygge
Shôgun Iemitsu no Ranshin: Gekitotsu, Japan 1989. Instruktion: Yasuo Furuhata. DR, fredag 27. september 1991, kl. 23.40.

Jonathans første affære
Class, USA 1983. Instruktion: Lewis John Carlino. TV2, onsdag 9. oktober 1991, kl. 22.05.
Med Jacqueline Bisset, Rob Lowe, Andrew McCarthy. Jonathans første affære er med hans bedste vens mor, noget ingen af parterne dog er klar over i begyndelsen.

Ondskabens hus
Something Evil, USA 1972. Instruktion: Steven Spielberg. TV2, fredag 8. november 1991, kl. 23.10.
Virkelig obskur lille tv-gyser med bl.a. Sandy Dennis (ikke at forveksle med Sandy Denny). Er hverken ude på vhs eller dvd. Der ligger eller lå to udgaver af filmen på youtube; et bleget, udvasket og klippet print samt et rimelig skarpt og komplet. Pudsigt nok syntes jeg, det dårlige print gav den bedste oplevelse.

Ulvenes land, USA 1983.
Never Cry Wolf. Instruktion: Carroll Ballard. DR, lørdag 6. december 1991, kl. 20.45.
Dramadokumentar. Det var i firserne, at ulven pludselig blev lidt af et pop fænomen, et "ædelt, misforstået dyr". Folk gjorde sig interessante ved at optræde i medierne med ulve som kæledyr og jeg mener også, at København Zoo udvidede bestanden. Jeg respekterer de, der oprigtig talte ulvens sag, som modvægt til gamle dages skrækkampagner og masseudryddelser, men det er stadig et rovdyr, et vildt dyr. I betragtning af, at selv

en rar familiehund kan blive farlig i ukyndige hænder (der er desværre alt for mange dårlige hundeejere alene i Danmark) ser jeg ingen grund til at ligefrem at udfordre skæbnen.

**1992**

Døve Smith & Johnny Øre
Los Amigos, Italien 1973. Instruktion: Paolo Cavara. TV2, onsdag 15. april 1992, kl. 22.15.

Farlig fredag
The Long Good Friday, UK 1979. Instruktion: John MacKenzine. DR, fredag 5. juni 1992, kl. 23.25.
Klassisk gangsterfilm med Bob Hopkins i sit livs rolle som den lokale boss med lidt for store ambitioner. Helen Mirren spiller hans hårdt prøvede kone.

Ice man
Iceman, USA 1984. Instruktion: Fred Schepisi. TV3, lørdag 15.august 1992, kl. 21.33
En antropologisk ekspedition finder og genopliver en frossen hulemand i det arktiske nord. Som jeg husker det, en fantastisk langtrukken affære, med megen snak og gestikuleren, mand og hulemand imellem.

King Kong
USA 1933. Instruktion: Merian C. Cooper og Ernest B. Schoedsack. TV2, søndag 15. november 1992, kl. 14.40.
Jeg havde set 1976-udgaven først og selvom denne er et på alle måder revolutionerende stykke filmkunst, så er det "den med Jessica Lange", jeg stadig holder mest af. Peter Jacksons 2005-udgave er et oppumpet egotrip.

Coma
USA 1978. Instruktion: Michael Crichton. TV2, lørdag 5. december 1992, kl. 22.10.

Sensommerdage
The Whales of August, USA 1987. Instruktion: Lindsay Anderson. DR, onsdag 9. december 1992, kl. 20.05.
En film om at blive gammel. Med Bette Davis og Lillian Gish samt Vincent Price i en mindre rolle.

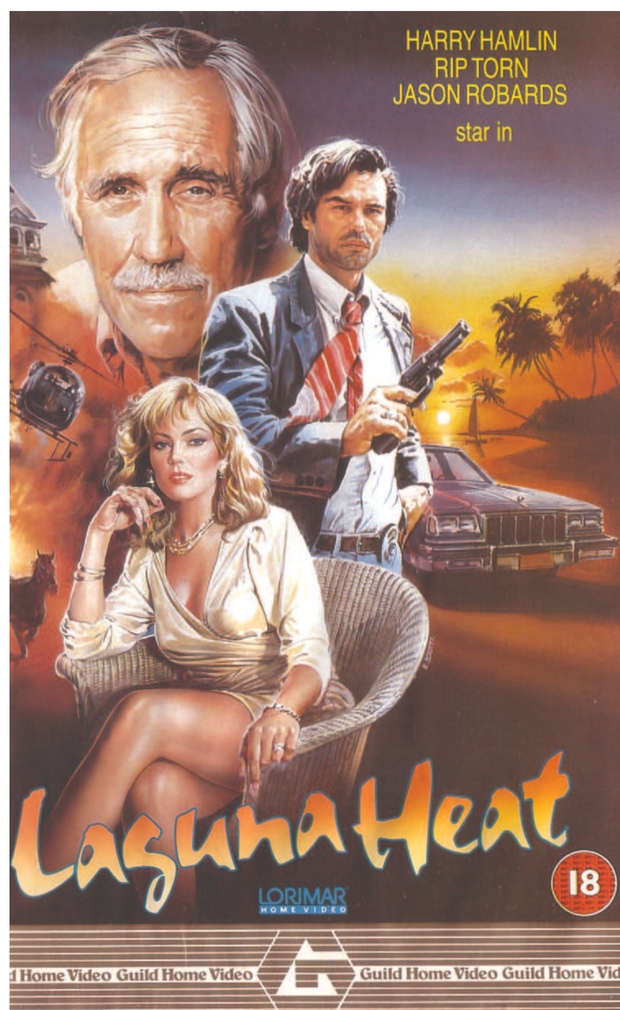
Forår for Hitler
The Producers, USA 1967. Instruktion: Mel Brooks. TV2, onsdag 16. december 1992, kl. 22.25.
Nogle dage synes jeg, Mel Brooks er genial, andre dage trætter han mig. Jeg er vokset op med hans komedier på tv og har de fleste på dvd; de skal ikke ses for ofte og gerne blandes lidt, så at man veksler mellem de gode og de mindre gode. I øjeblikket er min Brooks favorit Silent Movie (1976).

**1993**

Keoma
Italien 1976. Instruktion: Enzo G. Castellari. TV2, onsdag 6. januar 1993, kl. 22.30.
Senklassisk spaghetti western. Franco Nero er den ensomme hævner på jagt efter sin fars mordere. Sergio Martino kopierede formularen med den næsten lige så gode Mannaja (1977), hvor Maurizio Merli udfyldte Neros rolle.

En amerikansk varulv i London
An American Werewolf in London, UK 1981. Instruktion: John Landis. TV2, fredag 8. januar 1993, kl. 23.10.
Klassisk "moderne" teenagegyser. En kæmpe spoiler, men jeg har endnu til gode at se en varulvefilm, hvor det titulære monster overlever rulleteksterne. Lon Chaney Jr.s ulvemand døde hver gang, kun for at blive genoplivet i næste film. Paul Naschys Waldemar Daninsky, nobel greve og tragisk varulv, optrådte i talrige film uden indbyrdes kontinuitet og døde hver gang. Der må være tale om en genrekonvention.

Peggy Sue blev gift
Peggy Sue Got Married, USA 1986. Instruktion: Francis Ford Coppola. TV2, søndag 31. januar 1993, kl.




20.55. Med Kathleen Turner, Nicolas Cage m.fl.

Dirty Harry
USA 1971. Instruktion: Don Siegel. DR, lørdag 27. februar 1993, kl. 22.05.
Jeg respekterer Clint Eastwood som karakterskuespiller, instruktør, producent med mere. Hans spaghettitrilogi, instrueret af Sergio Leone. er udødelig filmkunst. Men Eastwood som selvtægtsmand har aldrig været min kop te og hans egne forsøg ud i western genren er ujævne. DR og især TV2 sendte en masse Eastwood film gennem 90erne, deriblandt samtlige Dirty Harry titler.

Jagten på Cherry 2000
Cherry 2000, USA 1988. Instruktion: Steve De Jamatt. TV2, fredag 16.april 1993, kl. 23.15.

Mupperne indtager New York
The Muppets take Manhattan, USA 1984. Instruktion: Frank Oz. DR, søndag 25. april 1993, kl. 16.00.
Den tredje og sidste Muppet biograffilm, Jim Henson var involveret i, før sin død. Hvor meget, jeg end holder af "The Muppet Show" (1976-81), synes jeg, filmen er svag. Jeg kan faktisk kun lide den første film, The Muppet Movie (1979). Henson producerede i øvrigt nogle tv-film med sine kære dukker som ufortjent er gået i glemmebogen: "The Frog Prince" (1971), "The Muppets Go To The Movies" (1981), "The Fantastic Miss Piggy Show" (1981) og "A Muppet Family Christmas" (1987). Hvorimod rædslerne med John Denver...

LSD
The Love-Ins, USA 1967. Instruktion: Arthur Dreyfuss. TV2, lørdag 12. juni 1993, kl. 23.55.

Midnight Express
USA 1979. Instruktion: Alan Parker. TV2, fredag 16. juli 1993, kl. 22.45.

Time Bandits
UK 1981. Instruktion: Terry Gilliam. DR, lørdag 21. august 1993, kl. 23.03.

Jagten på Røde Oktober
The Hunt for the Red October, USA 1990. Instruktion: John McTierman. TV2, søndag 17. oktober 1993, kl. 20.00.

Nålens øje
Eye of the Needle, UK 1981. Instruktion: Richard Marquand. TV2, lørdag 13. november 1993, kl. 22.50.

**1994**

Tegnet
The Omen, USA/UK 1976. Instruktion: Richard Donner. TV2, fredag 28. januar 1994, kl. 22.25.

Tilværelsens ulidelige lethed
The Unbearable Lightness of Being, USA 1987. Instruktion: Philip Kaufmann. DR, fredag 18. februar 1994, kl. 22.00.

Vilde hjerter
Wild at Heart, USA 1990. Instruktion: David Lynch. DR, onsdag 23. februar 1994, kl. 22.15.

Mishima
Mishima: A Life in Four Chapters, USA/Japan 1985. Instruktion: Paul Schrader. TV2, onsdag 23. marts 1994, kl. 23.00.
Baseret på den japanske forfatter Yukio Mishimas liv og bøger. Mishma var en brilliant forfatter og højreradikal politisk tænker, et kompliceret menneske, der i 1970 forsøgte et statskup og da det fejlede, begik rituelt selvmord, noget, der angivelig havde været hans hensigt fra første færd. Filmen er den dag i dag kontroversiel i Japan. Smukt soundtrack af Philip Glass.

Krybende rædsel
Deadly Blessing, USA 1981. Instruktion: Wes Craven. TV2, fredag 29. april 1994, kl. 23.05.

Dødsens gode venner
Deadly friend, USA 1986. Instruktion: Wes Craven. TV2, fredag 20. maj 1994, kl. 0.00.

Husk mit navn
Remember My Name, USA 1978. Instruktion: Alan Rudolph. DR, mandag 4. juli 1994, kl. 23.30.
Nasty lille thriller med Anthony Perkins og Geralde Chaplin som mand og kone. Hun er netop løsladt fra fængslet og nu skal manden undgælde. Har han fortjent det, eller...?

De levende døde vender tilbage
The Return of the Living Dead, USA 1985. Instruktion: Dan O'Bannon. TV2, søndag 10. juli 1994, kl. 23.10.
Starter som en genrepastiche, med talrige referencer til George A. Romeros zombie-film. Tonen er let, en nøgen punkertøs danser på gravstene, alt sammen cool. Men så bliver filmen uventet grum og ubehagelig. En ujævn balance og med personer, jeg fandt temmelig uinteressante.

Mordet på en kinesisk bookmaker
The Killing of a Chinese Bookie, USA 1976. Instruktion: John Cassavetes. TV2, lørdag 30. juli 1994, kl. 23.40.

Pansernæven
The Gauntlet, USA 1977. Instruktion: Clint Eastwood. TV2, fredag 26. august 1994, kl. 22.30.
TV2 sendte som sagt en masse Eastwood film som jeg ikke har bogført. Pansernæven fandt dog nåde. Måske fordi den var et bevidst forsøg på at opbløde Clintens image som jernhård selvtægtsmand.

Den uendelige historie
Die unendliche Geschichte, Vesttyskland/USA 1984. Instruktion: Wolfgang Petersen. TV2, onsdag 31. august 1994, kl. 20.00.

Henrik V
UK 1989. Instruktion: Kenneth Branagh. DR, lørdag 17.september 1994, kl. 21.15.

**1995**

Terminator II: Dommedag
Terminator 2: Judgement Day, USA 1991. Instruktion: James Cameron. DR, lørdag 14. januar 1995, kl. 21.15.
Flot, ambitiøs opfølger udforsker konsekvenserne af handlingen i Terminator (1984) og falder i nogle plothuller undervejs, hvilket er svært at undgå i omgangen med tidsparadokser. Filmen kan bære det. Arnold er helten denne gang (ok, strengt taget er han sidekick til helten), en rolle, han nu engang egner sig bedst til. Den nye skurk, en opgraderet terminator, spillet med kølig rovdyrattitude af Robert Patrick, er super-duper sej og scary og der er godt med eksplosioner og ultravold som det hører sig til i en klassisk Cameron film. Jeg er ikke fan af smarte små drenge på film, men Edward Furlong klarer sig ok, uden at blive ulidelig. Mor Sarah derimod (Linda Hamilton) er en kende for crazy og parat til at pløkke enhver med kendskab til robot teknik, måske forståelig nok, hendes baggrund taget i betragtning, men alt i alt en, jeg som seer må nøjes med at holde med, uden at kunne holde af.
Senere fulgte flere film, et 3D-show og en tv-serie. Jeg har ikke set nogen af delene.

Delicatessen
Frankrig, 1991. Instruktion: Marc Caro og Jean-Pierre Jeunet. TV2, lørdag 18. februar 1995, kl. 23.25.

Die Hard
USA 1988. Instruktion: John McTiernan. TV2, lørdag 4. marts 1995, kl. 22.00.
Filmens popularitet er nok en anelse slidt efterhånden af at være vist så mange gange og formlen holdt ikke til genbrug (den første sequel, 1990-filmen Die Hard 2 var hæderlig, derefter gik det stejlt ned ad bakke), men det er stadig en cool action-thriller, med Bruce Willis perfekt i rollen som everyday man i ilden (well, everyday policeman).

Djævelen i hjertet
Angel Heart, USA 1987. Instruktion: Alan Parker. DR, fredag 31. marts 1995, kl. 22.15.
Mickey Rourke spiller en lurvet privatdetektiv, Robert DeNiro en kryptisk rigmand som har en opgave til ham og Lisa Bonet pigen, han havner i seng hos. Var stærkt kontroversiel i 1987, dels for overhovedet at skildre et hedt forhold mellem hvid og sort (det kan diskuteres, hvor langt det amerikanske samfund er kommet siden, Obama eller ej), dels fordi Lisa Bonet på det tidspunkt var bedst kendt fra den kernesunde, opbyggelige familieserie "Cosby og co." ("The Cosby Show", gik på dansk tv i 90erne). Ironisk eller tragisk-ironisk nok er Bill Cosby i dag (2014) under anklage for at have bedøvet og voldtaget kvinder i den helt store stil gennem årene. Så meget for det kernesunde image.

I satans klør
The Mephisto Waltz, USA 1971. Instruktion: Paul Wendkos. TV2, fredag 7. april 1995, kl. 23.35.

Lille Fauss og store Halsy
Little Fauss and Big Halsy, USA 1970. Instruktion: Sidney J. Furie. DR, fredag 19. maj 1995, kl. 23.55.
Kultfilm om to motorcross kørere, spillet af Robert Redford og Michael J. Pollard. Hverken ude på vhs eller dvd.

Miller's Crossing - Dødens ekko
Miller's Crossing, USA 1990. Instruktion: Joel og Ethan Coen. TV2, fredag 2. juni 1995, kl. 22.30.

Den artistiske morder
A Grande Arte/High Art, Brasilien/USA 1991. Instruktion: Walther Salles Jr. TV, lørdag 25. juli 1995, kl. 23.50.

Der ligger en hvid mand i din seng, mor!
Romuald et Juliette, Frankrig 1989. Instruktion: Coline Serreau. TV2, lørdag 2. september 1995, kl. 22.50.

En sød lille film, sådan en som anmeldere ville kalde "hjertevarm".

Lost Boys
The Lost Boys, USA 1987. Instruktion: Joel Schumacher. TV2, fredag 15. september 1995, kl. 23.40.
80erne leverede gode ungdomsgysere. The Lost Boys tåler sammenligning med film som An American Werewolf in London (1981), Fright Night (1985) og The Monster Squad (1987). Fedt soundtrack med bl.a. Echo and the Bunnymen.

"M"
Tyskland 1931. Instruktion: Fritz Lang. DR, tirsdag 5. december 1995, kl. 22.55.

Frankenstein
USA 1931. Instruktion: James Whale. DR, fredag 15. december 1995, kl. 23.40.

Frankensteins brud
The Bride of Frankenstein, USA 1935. Instruktion: James Whale. DR, fredag 22. december 1995, kl. 23.45.

Beetlejuice
USA 1988. Instruktion: Tim Burton. TV2, onsdag 27. december 1995, kl. 0.05. Tyndbenet gyserkomedie som blev et stort hit. Det bedste ved filmen er klart Michael Keaton som drilleånden Beetlejuice.

**1996**

Masser af modgang
Nothing But Trouble, USA 1991. Instruktion: Dan Aykroyd. TV2, søndag 31. marts 1996, kl. 20.55.
En helt ufattelig dårlig gyserkomedie med Chevy Chase, Dan Aykroyd, John Candy og Demi Moore. Af en eller anden grund husker jeg den slags film bedre end de gode solide klassikere som licenskanalerne sendte i rigt mål, 90erne igennem.

Motorcykeldrengen
Rumble Fish, USA 1983. Instruktion: Francis Ford Coppola. TV2, fredag 12. april 1996, kl. 23.40.
Art movie, filmet i mix af sort/hvid og farver, med hårde læderjakketyper som taget ud af en 50er ungdomsfilm. Rollelisten tæller Matt Dillon, Mickey Rourke m.fl. Floppede ved premieren, men blev siden kult.

Shanghai Blues
Shang Hai zhi yen, Hong Kong 1984. Instruktion: Hark Tsui. TV2 lørdag 25. maj 1996 kl. 0.10.

Rocketeer
The Rocketeer, USA 1991. Instruktion: Joe Johnston. DR, søndag 16. juni 1996, kl. 15.40.

Fisken de kaldte Wanda
A Fish Called Wanda, UK/ USA 1988. Instruktion: Charles Crichton. DR, lørdag 5. oktober 1996, kl. 20.00.
Spændingskomedie med John Cleese, Jamie Lee Curtis, Michael Palin m.fl. Filmen var et hit og selvfølgelig interessant pga. rollelisten, men jeg synes, den er en smule overvurderet.

Julia har to elskere
Julia Has Two Lovers, USA/ Canada 1991. Instruktion: Bashar Shbib. TV2, lørdag 5. oktober 1996, kl. 0.55.
Obskur film med David Duchovny. Efter sigende ekstremt langtrukken og kun for fans af Duchovny.

Den enfoldige morder
Den enfaldige mördaren, Sverige 1982. Instruktion: Hans Alfredson. DR, tirsdag 12. november 1996, kl. 22.00.

**Tillæg: Mere af det jeg aldrig fandt**

Blind Fury, USA 1989. Instruktion: Philip Noyce. Rutger Hauer i et amerikansk Zatoichi remake (!).

Dead Heat
USA 1988. Instruktion: Mark Goldblatt.
Buddy-cop film med et zombie-twist.

Duel i Missouri
The Missouri Breaks, USA 1976. Instruktion: Arthur Penn.
Med Marlon Brando som psykotisk reolvermand og Jack Nicholson som hestetyv. Slutningen er bizar.

Dødsruten
The Hidden, USA 1987. Instruktion: Jack Sholder. Med Kyle MacLachlan og Michael Nouri.
Fed scifi-actionfilm om en ondskabsfuld alien, der hopper fra krop til krop og trækker et blodigt spor efter sig.

Hamlet Goes Business
Hamlet liikemaailmassa, Finland 1987. Instruktion: Aki Kaurismäki.
Grotesk sort komedieudgave af Shakespeare.

Hardware
UK/USA 1990. Instruktion: Richard Stanley. Ekstremt voldelig, hårdkogt scifiactionfilm om en dræberrobot a la Terminator som går amok, i en postapokalyptisk fremtidsverden. Med forsangeren fra Fields of the Nephilim Carl McCoy, Iggy Pop og Lemmy Kilmister på rollelisten.

Leviathan
USA/Italien 1989. Instruktion: George Pan Cosmatos.
Undervandsgys som stjæler fra Alien og The Thing.

Prison
USA 1988. Instruktion: Renny Harlin. Med Viggo Mortensen.
Et skummelt, berygtet fængsel genåbnes og de nyindsatte bliver hurtigt klar over, at der er noget helt galt med stedet. Hvem eller hvad er det, der slår dem ihjel? Hvorfor står fængslets leder altid og snakker til en blinkende glødelampe, når han tror, ingen ser det? Er han skør eller hvad? Fed film.

Red Rock West
USA 1993. Instruktion: John Dahl. Med Nicholas Cage, Dennis Hopper og Lara Flynn Boyle i hovedrollerne og en historie, der låner elementer fra deres respektive arbejder for David Lynch er Red Rock West nærmest at betragte som en uofficiel Lynch-hyldest, ligesom Charade (1963) var det overfor Alfred Hitchcock. Det er i hvert tilfælde sådan, jeg opfatter filmen.

Sallows helte
Salute of the Jugger, Australien/USA 1989. Instruktion: David Webb Peoples.
Tydeligt inspireret af Rollerball (1975), men hvor denne var en dystopi tager Sallows helte skridtet videre og placerer handlingen i en postapokalyptisk verden. Postapokalyptiske film har typisk den fordel, at de ikke kræver store budgetter og det er også tilfældet her. Med Rutger Hauer, der altid liver den slags film op. Også kendt som Sallow's Heroes og Blood of Heroes.

Sidste udkald
Total Recall, USA 1990. Instruktion: Paul Verhoeven.
Det er mig en gåde, at jeg var ude af stand til at finde filmen listet i de gamle tv-oversigter, for jeg så den mindst tre gange som ung. Een kan have været på udlejningsvideo, men alle tre? Arnold Schwarzeneger i et af sine bedste scifi-actiondrøn. Er meget, meget løst baseret på en novelle af Philip K. Dick. One scene wonder: Den trepattede luder.

Superman IV
Superman IV: The Quest for Peace, UK 1987. Instruktion: Sidney J. Furie.
Skuffende, sjusket produceret efterfølger til de tre foregående Superman-film. Dengang, jeg så IV, lagde jeg nu knap så meget mærke til dette som til den ulogiske handling. Det kommer aldrig i spil, at Superman og Nuclear Man (næsten) er den samme person og Superman udsletter sin klon-bror til slut uden at vise samvittighedsnag. Når alt er sagt, med fejl og svagheder lagt på bordet, så udfylder Christopher Reeve stadig naturligt rollen som Manden af stål, med vanlig charme og elegance. Det er til gengæld også filmens eneste styrke.

# Hjertets jukeboks

af Henrik Larsen

Redaktørens uindfriede ambitioner for Obskuriøst tæller mange emner. Et af dem er "musikbladet". Nok skrev jeg om heavyrock og festivalminder i hhv. Obs 7/8 og 9, men et egentlig temanummer er det aldrig blevet til. Jeg har været ude at købe en masse albums, lyttet til dem, scannet pladeomslag, taget notater, udfærdiget lange lister over hotte og "vigtige" sange – men en liste alene gør ingen artikel. Det er svært at skrive om sin musiksmag. Jeg har gjort flere forsøg gennem årene, her er et af dem.

Hvordan fortælle om min musik? Ideer til indfaldsvinkler har det ikke skortet på. Der var den oprindelige lyd kontra remastering. Sange, jeg huskede fra radioen. Albums, som havde gjort et stort indtryk på mig i opvæksten. Diskografiske spotlights på Black Sabbath og Judas Priest. Kassettebånd som samlerobjekt og så videre. I det følgende plukker jeg lidt her og der fra bunken af notater, i en fortælling om en musikalsk opvækst i tre faser.

**FASE 1 (1967-1983)**

Jeg var sen til at udvikle en musikalsk identitet. Som ældste af fire børn havde jeg ingen større søskende til at inspirere mig; ingen storebrors pladesamling at nasse på. Mine forældre var (som omtalt i Obs 12) kulturelt gammeldags. Rockmusik var bandlyst i vores hjem. Harmløs pop i radioen kunne lige gå an, når min mor havde en god dag. Min far lå inde med en samling af støvede 78'er plader, revyviser og den slags, som han gemte i sin kælderhule og ikke sagde mig det fjerneste. Hvis jeg ville orientere mig i tidens populære musik, måtte det ske udenfor hjemmet.

Jeg lyttede hos kammerater, til fester og andre steder, hvor jeg var ude blandt andre mennesker. Men jeg kunne ikke tage oplevelsen med hjem. Jeg savnede at kunne lytte privat, for mig selv. Hver gang jeg vandt en lille sejr, opstod en ny forhindring. Da jeg omsider (ca. 1980-81), efter lang bearbejdning af mine forældre, fik foræret en kassetteafspiller, var den uden radio. Jeg måtte så i hemmelighed optage fra familiens radiobåndoptager, med de potentielle konfrontationer, dette indbar. Da jeg endnu senere fik foræret et kompakt stereoanlæg, var det uden stik til hovedtelefoner. Så meget for privatliv. Jeg turde aldrig lytte på andet end meget lavt lydniveau, for min mor havde hørelse som en flagermus. Det var en evig nervekrig.

Hvad startede min interesse for pop og rock? Hvor? Hvad begyndte det med? Noget, jeg hørte i radioen, velsagtens. Eller musiktimen i skolen. Hos min skolekammerat Niels lyttede jeg til Linie 3 live albummet Nej – den anden! (1980) og Eddie Skoller live albummet Hugo – og de andre (1979). Jeg syntes, Skoller var skideskæg. Synd, manden aldrig rigtig fik fornyet sig.

Jeg er tæt på at tro, at ABBA var det første band, jeg blev bevidst om. De var ikke bare noget udefineret musik, jeg tilfældigvis hørte. Der blev spillet ABBA overalt omkring mig, til klassefester og i radioen hjemme, når jeg kunne snige mig til at sidde ved den. Spredte glimt fra dage ved radioen: Rod Stewards hæse hymne "Sailing" (1975). Den sydafrikanske pigegruppe Cloud med "Substitute" og "Save Me"(1978). Supertramp: "The Logical Song" (1979), David Bowie: "Heroes" (1977), The Motors: "Airport" (1978), Suzi Quatro: "The Race is On" (1978), Paul Simon: "Late In The Evening" (1980), The Beatles: "Help!" (1965), Boney M: "We Kill The World (Don't Kill The World)" (1981, en ukarakteristisk dyster sang om dommedag, ødelagt af et vammelt barnekor til slut).

Hvad mere? Electric Light Orchestra eller ELO som vi kaldte dem: "Twilight" (1981). Jeg elskede ELO. Olivia Newton-John: "Physical" (1981), Sheena Easton: "For Your Eyes Only" (1981) – titelsangen til en af kun to Bond film jeg faktisk så i biografen som knægt. (Den anden var The Spy Who Loved Me.) Ottawan: "Hands Up (In The Name of Love)" (1981), Bucks Fizz: "The Land of Make Believe" (1981), Roxy Music: "Jealous Guy" (1981), Gerry Rafferty: "Baker Street" (1978) (jeg troede naivt, at sangen handlede om Sherlock Holmes), Robert Palmer: "Some Guys Have All The Luck" (1982). Dixie Dregs: "Ice Cakes" (1978) spillet på en varm sommerdag.

I 1982 flyttede familien fra Nordsjælland til Nordvestsjælland. Jeg var 15 år og havde lært at huske titlerne på den musik, jeg hørte. Jeg begyndte at købe færdigindspillede kassettebånd. Michael Hardinger, Roxy Music, ELO, The Beatles. Barndommens helte som dog gradvist måtte vige for de nye impulser. Punk, new wave, hard rock, underlige toner, filtreret gennem radioen, med dens nøje afmålte grænser for det anstændige, men stadig nok til at jeg tog notits.

The Buggles sang om radiostjernes død og om at leve i plastikalderen på "Video Killed The Radio Star" og "Living in a Plastic Age" (1979). I dag obskure navne som New Musik og Moon Martin leverede sære synth-visioner med hhv. "This World of Water" (1980) og "X-Ray Vision" (1982). Kim Wilde, der var startet som en rap gadetøs gav den nu som isjomfru på "View from a Bridge" og "Cambodia" (1982). Ry Cooder forvirrede sine fans med bip-bip lyde og halvhjertet rap på "UFO has landed in the Ghetto" (1982). Falco gav mig det øgenavn, der fulgte mig mange år fremover med "Der Kommissar" (1981). Kammeraterne i skolen syntes, jeg var en rigtig "kommisssar"; det hang ved og blev forkortet til "Zar". Der var Laurie Anderson med "O Superman (for massenet)" (1981), Napoleon XIV: "They're Coming To Take Me Away, Ha-Haaa!" (1966, langt forud for sin tid), Secret Service: "Flash in the Night" (1982), Icehouse: "Hey Little Girl" og "Street Café" (begge 1982) og Toto: "Africa" (1982). Toto spillede musik så konformt, at det kunne have være maskinelt fremstillet, men gjorde det godt.

Kate Bush skræmte mig fra vid og sans med "The Dreaming" (1982), da jeg

hørte det første gang. I skolen anså vi F.R. David for lidt af en joke, med det ulastelige jakkesæt, solbriller og fimsede attitude, men der var nu noget ved franskmanden, når han sang "Words" (1982) og "I Need You" (1983). Gazebo leverede dvælende, melankolsk pop med "I Like Chopin" og "Lunatic" (1983). Mike Oldfields "Moonlight Shadow "(1983) blev et kæmpehit og manden følte sig presset af pladeselskabet til at gentage tryllenummeret, hvilket resulterede i fotokopien "Crime of Passion" (1983). Samme år som Oldfield sang Sebastian om "80'ernes boheme" og om at få "couscous på Rue Fontaine", hvilket jo lød en smule frækt på dansk.  Moral: "Frosty Nights" (1983), et virkelig fedt new wave nummer – og dansk. Kan nogen huske Taco? En døgnflue med et 1983 novelty hit: den gamle standard "Putting on the Ritz", udsat for Taco. Ekstremt pinlig – men på en sjov måde.

Der var Saga: "Scratching The Surface" (1983) og Pretenders: "Thin Line Between Love and Hate" (1984). Rockwell var endnu en af døgnfluerne, men ikke uden talent. Michael Jackson leverede korsang på hans 1984-hit "Somebody's Watching Me" (som der også blev filmet en spøjs video til) og "Knife" (samme år) var en smuk ballade. Diskografisk note: Rockwells første og bedste album, Somebody's Watching Me (1984), er bizart nok kun udgivet på cd i Sydkorea af alle steder.

Videoen til Queen: "Radio Ga Ga" (1984), med klip fra stumfilmen Metropolis, gjorde stort indtryk på mig. Eddy Grant: "Romancing The Stone" var et dejligt sommerhit i 1984; modsat hvad man kunne forvente, blev det ikke benyttet i filmen af samme titel, bortset fra en kort instrumental passage. Sangen optrådte end ikke på det officielle soundtrack!

**FASE 2 (1984-1987)**

For nylig besøgte jeg Kalundborg. Jeg havde et praktisk ærinde i byen og benyttede lejligheden til at traske en tur ned ad hovedstrøget, Kordilgade. Engang var dette den store nabo til Jyderup, et naturligt sted at tage hen. Jeg gik på Kalundborg Gymnasium og blev student i 1987. Jeg kom hos venner, jeg lagde penge i de lokale forretninger. Kalundborg var en vigtig del af mit nærmiljø. Jeg bor i Jyderup igen nu og alt er forandret. Den kommunale sammenlægning af 2007 vendte op og ned på tingene. Vi er blevet del af Holbæk Kommune og Kalundborg er nærmest fremmed land. Jeg modtager dog stadig annonceaviserne for Kalundborg. Forretning er forretning.

En vandring i nostalgi som nægtede at indfinde sig. Jeg blev ikke glad, blot forstemt ved at gense de gode gamle steder. Lutter caféer, tøjudsalg og tomme butiksruder. Her var intet at komme efter. Ikke noget som helst.

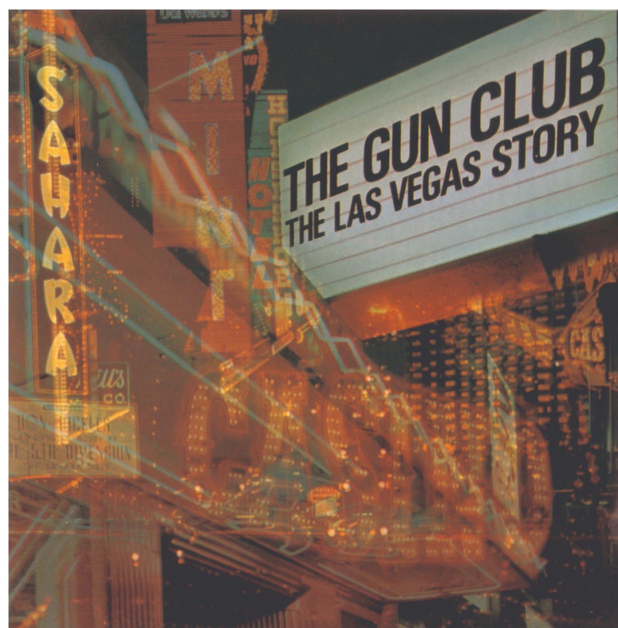
Så lukkede jeg øjnene og det var 1986 igen. Stedet: et storcenter på Kordilgade. Inde i centret ligger en pladeforretning. Forretningen tilbyder som de øvrige i byen et solidt udvalg af den hårde rock. Kalundborg er heavy land, byen har endda sit eget band i genren, Hero. Jeg kan ikke gå ind et sted uden at finde stakke af albums med Saxon, Accept, Deep Purple og AC/DC. Hvad der ligger af musikforretninger? Jeg har hverken navne eller gadenumre præsent, det er for længe siden. Men lad mig nu se. Kommer jeg fra gymnasiet, støder jeg først på en lille pladeimportør, på venstre side. Man skal op ad et trappetrin, når man kommer ind. Han er tynd, har moustache og ligner en disker. Experten på Kordilgade, venstre side oppefra; en stor, velassorteret forretning. Altid masser af kunder. En hjørne forretning, længere ude, tv-ringen og overfor centret med dens egen biks. Og langt langt ude, der hvor byen næsten ender, ligger der en lille el butik med pærer og stik og en reol med støvede kassettebånd. Der finder jeg en dag  Rainbow Rising, det sidste Rainbow album med Dio, jeg mangler.

Det er som sagt 1986 og jeg venter utålmodigt på Ozzy Osbournes nye album, The Ultimate Sin. Jeg kommer lige fra undervisningen på gymnasiet. Måske pjækker jeg, det kunne ligne mig. Jeg håber: Måske er jeg heldig i dag. Nej, Ozzy er ikke kommet. I stedet finder jeg til min forbløffelse et opsamlingsalbum med Rainbow, Finyl Vinyl. Flot dobbelt gatefold sleeve. Kendte ikke til dets eksistens forinden. Ingen annoncering. Intet internet.

Nok om Kalundborg. I mine sidste hjemmeboende år havde jeg opnået en vis uafhængighed. Problemerne forsvandt ikke; jeg valgte at ignorere dem. Jeg hang ud med heavy rockere og skrev tekster til et band, Gefion. Jeg røg hash i smug. Jeg lyttede til tidens ekstreme musik, mere som oprør end fordi jeg egentlig brød mig om den. Senere fandt jeg ud af, at noget af det havde blivende værdi. I dag lytter jeg for min egen skyld, til hvad jeg har lyst til. Jeg hænger vist fast i fortidens musikmønstre – og hvad så? Det er mit liv, min smag.

Som firserne skred frem lyttede jeg til stadig mindre eftermiddagspop og stadig mere aften rock. P4 i P1, hvem kan huske ungdomsfladen om søndagen? Det var dengang, radioen tog sin public service rolle alvorligt. Dengang, man gav sig tid til at trække vejret, til eftertanke. Det blev spillet alternativ desperadorock med The Gun Club: "Walking with the Beast" (1984), goth rock med Siouxsie & The Banshees: "Overground" (1984) (Thorn versionen) og klæbrig guitarballade med Scorpions: "Still Loving You" (1984). Bortset fra P4 og reservatet Cement-mix (Katrine Ring, hvor er du i dag?) var radioens tunge metal stort set begrænset til ballader. Europe. Foreigner. Z.Z.Top, hvis det gik højt. Det var ok, jeg havde mine plader og mixbånd.

Studieværterne i min ungdom havde en vis selvstændighed i udvalget og skulle ikke bare smække et sikkert hit på, efter diktat ovenfra. Ikke hver gang, i hvert tilfælde.  Det kunne være en b-side som Alan Parsons Project instrumentalnummeret "Pipeline" (1984). Et røvkedeligt pro-



gram som Fiskeritidende (eller hvad det nu hed) kunne finde på at spille Roxy Music: "More Than This" (1982). Jeg husker, det var midt på sommeren. Mens min familie slikkede sol i haven, sad jeg indendørs, bøjet over et ældgammelt radiomøbel og lyttede til snak og musik. Hvad der senere, i den bedste sendetid, fik en P3 studievært, til at sætte et nekrofilt gysernummer på med Alice Cooper: "I Love The Dead" (1973), må guderne vide. Men det var en varm dag.

Som sagt, der var radio til. Husker et et eller andet hyggehjørne-aftenmagasin, hvor studieværten sad og hev underlige plader frem og snakkede indforstået løs om dem. Værten den bestemte aften var helt vild med studieprojektet This Mortal Coil og deres specielle stil, med spøgelsesagtige vokaler og lag-på-lag af ambient lyd. Han spillede "Holocaust" (1984) og "The Jeweller" (1986).

Metallica: Kort efter Cliff Burtons tragiske død bragte radioen et mindeprogram om ham og spillede, "Welcome Home (Sanatarium)" og "Damage Inc." (begge fra hovedværket Master of Puppets, 1986). Bandet blev aldrig det samme igen. Gary Moore & Phil Lynott var på Det elektriske barometer i P4 med "Out in the Fields" (1986), kort før Lynotts triste død. Moore selv lagde heavy solo på ATTACK mix udgaven af "Warriors of the Wasteland" (1986) sammesteds; Frankie Goes To Hollywood gik kæmpende ned. Husker du intro-jingle til P4 magasinet Tværs? Det var den første bid af Echo & The Bunnymen nummeret "Silver" (1984). I hvert tilfælde i min tid. Iggy Pop udgav firserne bedste David Bowie album i 1986, Blah Blah Blah, med den fede single "Cry for Love". Bowie havde produceret og skrevet; hans egne ting fra perioden er noget lort. The Stranglers var konger på Det elektriske baromenter, til de måtte smides af, med den smukke "Always the Sun" (1986). Skulle der en rigtig mainstream sjæler på, var U2 og "With or Without You" årets valg i 1987. Selv rappen anslog bløde toner samme år, med LL Cool J: "I Need Love".

**FASE 3 (1988-1996)**

Og så flyttede jeg hjemmefra, et frit menneske, på papiret i det mindste, i søgen efter nye interesser. Nu kunne jeg lytte til min musik på det lydniveau, den fortjente. Rock 'n' roll.

Jeg så The Sandmen live i Herning 1991. "House in the Country" og deres cover af "Spanish Castle Magic". Sam Mitchells furrede, hærgede fjæs og fede guitar soli. Herning? Ja, mit ophold på Herning Højskole (siden hen lukket), foråret 1991, var et forsøg på at blive mere social, blende ind med folk. Det gik stik modsat. Jeg og en håndfuld andre gutter fra billedlinjen legede kunstnere, kaldte os "De autoriserede", med visitkort og det hele og tænkte store tanker. Vi fik sparket vores lærer ud; han var lidt af et fjols, men vi var nu heller ikke for gode. Jeg sad gerne oppe på atelieret, mutters alene, og malede, når jeg da ikke slentrede rundt i Herning by (pæn gåafstand fra højskolen) og fiskede mærkeligt vinyl op fra tv-butikkernes tilbudskasser. Electronic, Joy Division, The The, Nick Cave and the Bad Seeds, Dead Can Dance, Loop, The Fall, The Modern Lovers, The Fall, Sort Sol, Miles Davis, Neil Young. Måske passerede jeg Jesper Mørch på gaden. Jeg malede og drak rødvin i litervis. Alle malerierne på nær eet er gået tabt.

Jeg lyttede til Sonic Youth i de år, til Einsturzende Neubauten - mest for at være hip, men Haus der Lüge (1989) er stadig god, Hüsker Dü, The Pixies, Gun Club og så videre. Jeg opdagede Robyn Hitchcock, Tom Waits, The Sugarcubes. Paisley underground navne som Green on Red og Dream Syndicate. Jeg gik i Snog Rock og Sex Beat Records og læste Melody Maker, Garageland og NME. Jeg tabte interessen for den tunge rock. Købte Metal Hammer af gammel vane og et album i ny og næ, nogle år endnu, men festen var forbi. Celtic Frost samlingen Parched With Thirst And Dying Am I (1992) var vist det allersidste suk. Jeg gad ikke mere.

Indtil jeg gad igen. Det er blevet noget hængende fra alle faser som det jo sker. Jo, jg vender skam bunken af og til. Jeg genopdager, lader mig overraske. Forleden sad jeg i toget og lyttede til Sugarcubes albummet Life's Too Good (1988) som seriøst er det eneste Björk som et menneske har brug for, hun blev aldrig bedre, den lille islandske trold og pludselig går det op for mig, at jeg er fugtig i øjenkrogene, fordi hun synger så smukt og jeg bliver ellers aldrig fugtig i øjenkrogene, måske undtagen, når jeg støder tåen mod et hårdt møbel eller skræller løg!

MTV var en musikkanal dengang og jeg så mange fede videoer så som Tracy Chapman: "Fast Car" (1988), The Church: "Under The Milky Way" (1989), et genopstandet Television med "Call Mr. Lee" (1992), Garland Jeffreys: "Hail Hail Rock 'n' Roll" (1992), Red Hot Chilli Peppers: "Under The Bridge" (1992), The Cranberries: "Zombie" (1994), Rollins Band: "Liar" (1994) (den med Rollins som Superman, Clark Kent OG Djævlen), tosserne KLF og Tammy Wynette med "The Justified and the Ancient" (1991), Shakespears Sister: "Stay" (fra Hormonally Yours, 1992)... osv.

Hen mod af slutningen af 90erne gik jeg i stå, musikalsk. Det skete ligesom bare og jeg kom aldrig rigtig med på beatet igen. Min musiksamling af i dag er overvejende en rekonstruktion, med tilføjelser, af ungdommens. Det har jeg det for så vidt ok med, men sidder da nogen gange og filosoferer over, hvordan det, jeg stadig betragter som frisk, fordi jeg var der selv, på stedet, dengang, da tingene var hotte, i virkeligheden er stinkende gammelt og irrelevant.

Når den slags tanker banker på, bliver jeg en smule trist til mode. Alder, tid og alt det der. Folk er også begyndt at falde fra. Selv en heavyrocker holder ikke evigt. Ronnie James Dio, den lille mand med den store stemme. Jon Lord. Clive Burr. Jeff Hanneman. Gary Moore. Judas Priest guitaristen K.K. Downing er gået på pension og Rob Halford har mistet stemmen. Malcom Young lider af demens. Gene Simmons erklærede for nylig rockmusikken død, i et interview med magasinet Esquire. Nå, han siger så meget.

Det er blevet hip at samle vinyl og jeg kunne have tjent kassen på de ting, jeg bare delte ud af cirka 1994. Sket er sket og jeg går ikke tilbage. Jo, det var smadder hyggeligt at ligge i sengen med et gatefold-sleeve designet af Hipgnosis og et tekstark, hvor man faktisk kunne læse teksten. Bagsiden af medaljen var maset med pickup'en, med støv, skidt og skrat og jeg gider ikke mere. Jeg samler på cd'er som også er gået hen og blevet noget gammelt noget, men ikke old skool, bare old hat. For 5-6 år siden gjorde jeg et forsøg på nyorientering. Besøgte en musikforretning som siden hen er gået konkurs, købte løs, lyttede og smed ud igen som en god lille forbruger. Noget blev der tilbage: Death Cab for Cutie, Fleet Foxes, Goldfrapp, Vampire Weekend... og måske lister jeg ud af hulen og checker igen om et årti. Selvom den sidste fysiske butik nok har lukket og slukket til den tid.

# Fladmast

*af Joachim Larsen*

Den dynamiske spændvidde i musikkens lydstyrke overgår ethvert mediums tekniske begrænsninger. Intet medium kan lagre musikken uden at forringe den, men formålet med at bearbejde musikken til en lagerbar form har tilsyneladende ændret sig kraftigt i de senere år.

Hvor musikken før i tiden blev bearbejdet for at kompensere for, at folk ikke havde råd til at købe musikanlæg af acceptabel kvalitet, er vi i dag trods vores ubegrænsede købeevne gået i den modsatte grøft. Musikkens kvalitet har mistet sin betydning. Så længe klaveret spiller højt nok...er vi glade...og ligeglade...

Hvis den svageste og den kraftigste tone begge skal gengives på en optagelse, skal de øvrige toner ligge inden for de to yderpunkter. Det lyder indlysende. Det er imidlertid ikke indlysende, hvordan de øvrige toner skal ligge på den dynamiske spændvidde. Lydstyrke måles i Decibel (dB), og det er på en logaritmisk skala. For at fordoble lydstyrken skal det indgående signal forøges med en faktor på cirka kvadratrod 2.

Musikerens opgave er at videregive de følelser som bor i musikken. Dette kan gøres ved temposkift, men oftest er det ændringer i lydstyrken, som har størst indflydelse på vores sindsstemning. Uden følelser dør musikken og bliver til larm.

I tiden hvor musikken blev lagret på analog medier, kæmpede musikbranchen med at trække lydstyrken op over baggrundsstøjen. En hver som har lyttet til en shellakplade ved, at musikken forsvinder i nålestøj under de svage passager. Da lytteren endnu sad med hovedet i grammofontragten, var det et uløseligt problem, men da musikken kunne forstærkes elektrisk, kunne lytteren skrue op for lydstyrken. Det eneste problem var kun, at nålestøjen også blev forstærket. Løsningen blev, at pladeproducenten kompenserede for pladens naturlige egenstøj ved at skrue op for musikken under indspilningen, så de svage passager kom op over dette "gulv". Derved opstod et nyt problem.

Hvis man forestiller sig en ren lyd, så kan den tegnes som en bølge, som svinger symmetrisk op og ned over en akse. Under ideelle forhold er det en sinuskurve og udtrykker et fuldt udstyret signal. Hvis det indkomne signal hæves yderligere, vil det blive kraftigere end lagermediet tillader, og der opstår forvrængning. Man taler om, at signalet klipper. Den fine bølge får nu klippet top og bund af. Jo mere lydstyrken overstiger det accepterede niveau, desto mere klippes af bund og top. Bølgen bliver først savtakket, firkantet og til sidst en massiv blok af statisk støj. Pladeproducenten kan derfor ikke nøjes med at hæve volumen op over pladestøjen uden også at dæmpe toppen af signalet. Forskellen mellem stilhed og maksimal volumen skal mindskes for at rumme musikkens dynamik, og med ét er musikken manipuleret og trykket sammen: Musikken er komprimeret!

Kompressionen fungerede i gamle dage ved, at lydmanden sad ved kontrolpulten og skruede løbende op under de svage passager og ned under de høje. Det krævede en rolig hånd og at man kendte musikken, så lydændringerne blev foretaget smidigt og ubemærket. Det skulle gøres fra masterbåndet til et nyt bånd i såkaldt real time, og hvis man lavede en fejl, skulle man spole tilbage og starte forfra. Senere udviklede man "auto-gain", som selv forsøgte at hæve og sænke ved at måle på signalstyrken. I dag foregår det på computere, og hver lille bid af musikken kan ændres et utal af gange, indtil den ønskede lydstyrke er opnået. Computeren har den evne, at den kan overskue hele optagelsen og derfor beregne yderpunkterne i volumen, før kompressionsforholdene beregnes. Computeren kan i teorien udføre kompressionen meget elegant og umærkbart.

Er det en høj pris at betale? Selvom vi trykker lyden sammen i enderne, slipper vi for støjen i de høje passager og vi gengiver stadig alle toner. Desuden tager vi højde for, at folk måske lytter til musikken på en transistorradio i køkkenet. Den har så lille forstærker, at den slet ikke evner at skildre musikkens spændvidde. Så hvorfor nøjes med at trykke volumen sammen i enderne? Hvorfor hjælper vi ikke de mennesker, som lytter til musikken på en transistorradio eller et papkasseanlæg, som ikke kan spille de dybe toner særlig kraftigt? Hvorfor hæver vi ikke også bassen, når vi er i gang alligevel? Musik - og al lyd - kan opdele i frekvensbånd. Det menneskelige øre kan opfatte svingninger mellem 20 og 20.000 Hz, men lydbølger opfører sig ikke ens. Lave frekvenser dæmpes mindre end høje frekvenser over afstand. Det ved enhver, som har ligget søvnløs, fordi andre i ejendommen spiller høj musik. Det siges, at de store hvaler kan høre hinanden over mange hundrede kilometers afstande, fordi de kommunikerer med frekvenser på nogle få Hertz. Bassens tendens til at dunke overstiger enhver træthed. Eller er det nu så simpelt? Måske skyldes det pladeproducenterne, som giver bassen et ekstra "boost"?

Det er en god pointe. Bassen bliver ikke kun hævet for at kompensere for de svage forstærkere, som faktisk har svært ved at forstærke dybe toner, fordi de kræver meget råstyrke af forstærkeren. Bassen bliver også hævet for at skabe musik, som skaber en anden stemning end almindelig lytteglæde. Bassen skaber "fredagsstemning" (foruden søvnløshed for nogle).

Pladeproducenten kan ikke nøjes med at komprimere det samlede frekvensspektrum. Det kan også lade sig gøre at dele musikken op i frekvensbånd og komprimere dem enkeltvis. Ønsker man endnu større frihed, kan man tage hver enkelt instrumentspor og komprimere dem i frekvensbånd og lægge det hele sammen til sidst og komprimere det igen. Der er ingen grænser.

Ulempen ved kompression er, at instrumenterne ikke kun risikerer at træde lige meget frem i lydbilledet, men at man ikke længere kan høre forskel på et hårdt eller et blødt anslag på et klaver, en guitar eller en lilletromme. Musikken bliver følelsesløs og maskinel.

Vi har penge nok i dag til at købe en forstærker, som kan klare mosten og pumpe 200 Watt ud pr kanal til et par enorme gulvhøjttalere. Det er ting, som almindelige lønmodtagere ikke turde drømme om for 25 år siden. Vi hører ikke længere grammofonplader (ikke så mange af os i det mindste), og vi er sluppet af med mediernes egenstøj. Behovet for at hæve lydstyrken over et minimum synes at være væk. Alligevel komprimerer vi musikken som aldrig før. Til sidst er den forvandlet til en hård klump.

*(Joachims artikel om den moderne masteringpolitiks forbandelser skulle have indgået i det aldrig realiserede musiktema-nummer. Se også næste artikel. Redaktøren)*

# De kære kassetter

*af Henrik Larsen*

Min første spæde musiksamling som knægt var på kassettebånd. For ret nylig tog jeg samleriet op igen. Af kassettebånd, altså. Endnu et af de mange emner, jeg ville have skrevet om i bladet, men ikke nåede længere med end en overskrift og nogle løst nedkradsede noter. På tide at gøre arbejdet færdigt.

For fire-fem år siden var jeg nået så langt, det var muligt, med at rekonstruere ungdommens heavy rock samling. Det vil sige muligt indenfor mine økonomiske rammer (som var bedre dengang) og indenfor de tekniske begrænsninger, jeg havde sat for mig selv, nemlig cd mediet eksklusivt. Jeg orkede ikke at rode med vinyl mere. Dette efterlod mig med nogle irriterende hængepartier. Dels led flere af mine cd albums under en hårdt pumpet remastering lyd og jeg havde enten ikke råd til at opkøbe de meget gamle og sjældne originale cd'er, eller det pågældende album eksisterede simpelthen ikke på cd i den udgave, jeg var vokset op med. Dels var der en håndfuld albums som aldrig var blevet udgivet på cd, i nogen udgave, overhovedet. Det gjaldt især genreopsamlinger med flere kunstnere (various artists). Her kunne jeg nok pusle en hjemmelavet udgave af albummet sammen ved at inddrage en satans masse spredte kilder. Men det ville blive dyrt, besværligt og alligevel ikke føles tilstrækkelig "autentisk". Der var også problemet med "alternative" versioner af sange som stadig efter alle disse år ikke lod sig opdrive på cd mediet.

Jeg nægtede at give op. En aften eller nat sad jeg og søgte på nettet, i et desperat håb om at falde over en obskur cd udgivelse, der måske, mod al forventning, fandtes, men kun var udgivet i et fjernt land som Argentina eller Sydkorea. Jeg tror, det drejede sig om Speed Kills – The Very Best in Speed Metal (1985). Jeg ledte på ebay, jeg ledte på gemm, på discogs. Og et eller andet sted, i en dunkel afkrog af det store net, dukkede der et kassettebånd op. Ikke noget østeuropæisk pirat-tjald, nej, en ægte, kommercielt udgivet kassette. Den mulighed havde jeg slet ikke overvejet!

Min let ramponerede Onkyo kassetteafspiller, købt 1995, stod stadig i et hjørne af arbejdsværelset. Jeg havde ikke brugt den siden jeg overførte nogle private optagelser med mine heavy rock venner fra øvelokale-dagene til computeren. Det ville være nemt nok at kopiere et bånd, forudsat, at det var i hæderlig stand – og jeg turde knap nok håbe, det var tilfældet, efter alle de år. Jeg tænkte på alle mine egne kommercielle bånd som et for et var røget ud, fordi jeg bogstavelig talt spillede dem sønder og sammen. Men hvorfor ikke forsøge? En chance er en chance. Godt så.

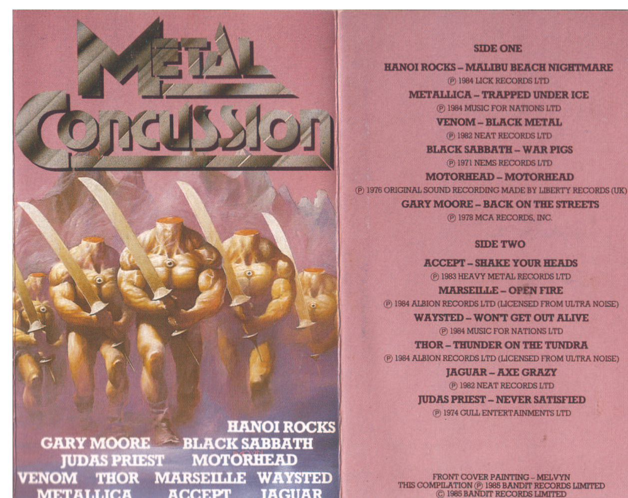
Jeg købte båndet og fik det overført med held. Hurra! Det blev begyndelsen til en genopdagelsesrejse, der varede et par år, indtil den gamle afspiller desværre gav sig til at skrante og stadig oftere gav et output med ubalance mellem kanalerne – og rensning af tonehovederne var uden effekt. Nu er den pakket af vejen igen. Jeg havde dog nået at overføre næsten alt det indkøbte – den stolte ejer af en fin lille retro-samling på hjemmebrændt cd – og de originale kassetter med ægte vintage omslag at studere, imens jeg lyttede. Ikke kun heavy rock, nej, også albums som Roxy Music: Greatest Hits (1977), John Cale: Caribbean Sunset (1984), Moon Martin: Mystery Ticket (1982), Secret Service: Cutting Corners (1982)... men det var unægtelig den tunge rock som dominerede indkøbene. Zoetrope: Amnesty (1985), Overkill: Taking Over (1987), Iron Maiden: Live After Death (1985) med alle fire album-sider, Anthrax: I Am The Law kassette-single (1987), opsamlinger som From The Megavault (1985), Brute Force (1980), Monsters of Rock (1980) m.fl. Skønt at kunne høre musikken som "den var" i min ungdom, også selvom gengivelsen af og til var ulden, eller med forvrængning, for sådan lød det jo dengang. Den lille kassette, der kunne - når ikke man forventede for meget.

Det var egentlig planen at anmelde en hel buket af kassettebånd, men pladsen tillader kun et par stykker, så her er to titler, det især har glædet mig at genhøre.

**Various: Speed Kills - The Very Best in Speed Metal**
Music For Nations, 1985

Der kom i alt seks Speed Kills opsamlinger mellem 1985 og 1992. De tre første er af uransagelige grunde aldrig udgivet på cd - og det er naturligvis netop de tre som er værd at eje. Er nr. 2 og 3 super fede, er det allerførste legendarisk. Speed Kills - The Very Best in Speed Metal



skærer igennem til det som er hot, sker her og nu, med minimalt fyld.

Hallow's Eve: "Metal Merchants"
Et ret middelmådigt band, dog ikke uden talent. Dette var nok deres mest ørefaldende nummer.

Exodus: "A Lesson In Violence"
Kirk Hammets gamle band skulle aldrig opnå samme popularitet som Metallica og det er synd, for Bonded by Blood som dette nummer er hentet fra er fuldt på højde med Kill' Em All. (At Exodus så ikke formåede at tage det næste evolutionære skridt er en anden historie.) "A Lesson In Violence" er et klassisk stykke proto-thrash.

Destruction: "Bestial Invasion"
Whatever. Jeg har aldrig været fan af Destruction. Jeg finder deres stil trættende og kedelig. Modsat kollegerne i Kreator og Sodom synes jeg ikke, de voksede kunstnerisk med tiden.

Bulldozer: "Insurrection Of The Living Damned"
Jeg kender absolut intet til dette band. Ok nummer.

Metallica: "Fight Fire With Fire"
I 1984 præsenterede Metallica med albummet Ride The Lightning heavy scenen for Den Nye Lyd. Året forinden skabte Kill' Em All overskrifter, men dette var intet mindre end et paradigmeskift. NWOBHM bølgen (bands som Saxon og Iron Maiden) havde kulmineret. Der var nogle bands som spillede lidt hurtigere og mere beskidt, man kaldte det "speed metal", en løst og bredt favnende betegnelse, senere afløst af thrash metal (meget forenklet!); disse bands tog nu over med en ny bølge og forrest gik Metallica. "Fight Fire" er et klassisk eksempel på deres anvendelse af kontrast mellem akkustiske passager og totalt tonsende riffs.

Slayer: "Evil Has No Boundaries" (Live)
Slayers fulde potentiale var langt fra realiseret. Her er de stadig meget påvirket af Venom på den ene side og Iron maiden og Judas Priest på den anden. Jeg foretrækker metal med melodi, ikke bare en bunke vilde riffs, så jeg har aldrig været den store fan og regner f.eks. Reign in Blood (1986) for vildt overvurderet. Hell Awaits (1985) er dog en nostalgisk favorit og både South of Heaven (1988) og Seasons in the Abyss (1990) viste en modenhed, der må respekteres.

Possessed: "Pentagram"
Alt for unanceret, afgjort ikke min kop te. Possessed spillede tidlig death metal, snarere end speed.

Exciter: "Riders From Darkness"
Canadisk band som aldrig nåede helt til tops, trods en pæn stak albums. Ok.

Venom: "Black Metal" (New Version)
Venoms stjerne var falmet efter et middelmådige album Possessed (1985). Fans af den beskidte heavy krævede nu musik, der både var rå *og* teknisk velfunderet - og Venom, der dybest set var amatører, faldt her pladask på røven. Bandet formåede dog at forlænge deres femten minutters berømmelse med et hav af raritets-opsamlinger gennem resten af årtiet. Genindspilningen af klassikeren "Black Metal" er en af disse arkivalske godbidder.

Voïvod: "War And Pain"
Det canadiske band havde et stykke vej igen til cyberthrash klassikerne Killing Technology (1987) og Dimension Hatröss (1988), for ikke at tale om prog-metal fasen 1989-93. "War And Pain" er et ok nummer, men ikke særlig originalt.

Megadeth: "Rattlehead"
Den evige frække lillebror til legenden Metallica. Riffmeister Dave Mustaines debut Killing Is My Business (1985) var elendigt produceret, men musikken holder og "Rattlehead" er et herligt energisk nummer.

Celtic Frost: "Into The Crypts Of Rays"
Denne brutale skæring har altid været en af mine favoritter. Celtic Frost var blytunge i riffet og kompenserede for en mangelfuld teknisk kunnen med tonsvis af attitude. Lige fra første færd tog de sig selv 200% seriøst, skrev avancerede tekster og garnerede deres albums med artwork af høj kvalitet.

**Various: Metal Concussion**
Bandit Records, 1985

Metal Concussion er en udgivelse, der stinker langt væk af fidus. Musikalsk en stilistisk rodebutik, hvor hovedparten er de facto public domain numre eller i hvert tilfælde prisbillige i licens, et totalt amatøromslag (lysviolet!) og på et selskab som ingen har hørt om før eller siden. Ikke at samlingen er ganske uden charme. Modsat Speed Kills som jeg kun havde i uddrag på mixbånd, ejede jeg faktisk et vinyl eksemplar af Metal Concussion og nåede at spille det mange gange, indtil det endte samme vej som resten af min heavy samling: hovedparten byttet væk og resten stjålet under et indbrud på mit kollegieværelse i 1989 (tyven rendte også med min pibesamling).

Hanoi Rocks: "Malibu Beach Nightmare"
Finsk glam-metal band, der måske huskes mest for det tragiske biluheld i 1984, der dræbte deres trommeslager. Nummeret her er fra albummet Back To Mystery City (1983) og har herlig party stemning.

Metallica: "Trapped Under Ice"
Metal Concussion udmærker sig (om ikke andet) ved at høre til den lille håndfuld af opsamlinger fra firserne med bidrag af Metallica. Interessant valg af en overset skæring fra Ride The Lightning, et "deep cut" som det hedder på engelsk.

Venom: "Black Metal"
Originalen, fra 1982-albummet af samme navn.

Black Sabbath: "War Pigs"
Opsamlingen går efter det sikre her. Et fedt nummer, der imidlertid er blevet antologiseret til døde.

Motörhead: "Motörhead"
Fra det tidlige album On Parole (1977) som bandet siden ikke ville kendes ved og som, hvis jeg husker rigtigt, blev udgivet mod deres vilje. Det er stadig umiskendeligt Motörhead.

Gary Moore: "Back On The Streets"
Titelnummeret fra Moores 1978-solodebut.

Accept: "Shake Your Heads"
Igen en halvobskur skæring fra et kendt album, her Restless And Wild (1983), efter min mening Accepts mest helstøbte værk.

Marseille: "Open Fire"
Øh... pas.

Waysted: "Won't Get Out Alive"
Også her er jeg blank.

Thor: "Thunder On The Tundra"
John Mikl Thor, canadisk bodybuilder og rocksanger, var et ret corny indslag på heavy scenen, med sit Conan the Barbarian Wrestler image og simple, men yderst bombastiske sange. Skæringen her som blev et hit (!) er fra albummet Only The Strong (1985) og i grunden ganske charmerende.

Jaguar: "Axe Crazy"
1982-singlen fra et talentfuldt britisk heavy metal band, der aldrig nåede til tops. Fint stykke kult.

Judas Priest: "Never Satisfied"
Priest var stadig et solidt trækplaster i 1985 (albummet Turbo året blev ret ødelæggende for renomeet). Problemet her er, at dette nok er Judas Priest... teknisk set... blot er det ikke firsernes nittebesatte metalguder med deres "Breaking The Law" og "You Got Another Thing Comin'", men et kvasi-psykedelisk bands famlende halvfjerdserdebut. Rocka Rolla (1974) er for så vidt ikke noget dårligt album, men det er meget lidt heavy og "Never Satisfied"... må have været billigt i licens. Besynderligt valg til afrunding af en midtfirser-opsamling.

P.S. Tak til Simon Hove Nielsen for kassetterne med Black Sabbath, Slayer og Sepultura. En dag må jeg tage mig sammen og opdrive en ny båndoptager. Nytårsforsæt for 2015?

# Anders And & Co. minus Barks (næsten)

*af Henrik Larsen*

Jeg holder meget af Carl Barks. Manden var et geni. Men nogen gange kan jeg blive irriteret over en tendens jeg ser blandt samlere til stort set at forkaste alt andet end Barks fra de gamle Anders And & Co. blade. Dette er mit svar.

I det følgende har jeg støvet et gammelt manuskript af som indkredser mine yndlingshistorier i "Anders And & Co." 1968 til 1978. Bortset fra nogle få stikord manglede jeg at skrive kommentarer til de enkelte historier; disse er tilføjet i november 2014.

Den oprindelige intention var helt specifikt at indeksere historier tegnet af Paul Murry. Ud over Carl Barks var Murrys streg noget af det fedeste ved min barndoms Anders And blade. Hans lange, fortsatte historier, med historisk drama eller science fiction tema var elementært spændende læsning. Desværre findes der kun få og sjuskede Murry samlinger. Måske fordi han, modsat Barks, aldrig skrev historierne selv, men "bare" var en tegner. Well, tænkte jeg. Lad os se, hvad der egentlig kom på dansk.

Da først jeg kom i gang med at genlæse – nå ja, genlæse er så meget sagt. Genopdage? Et nyt blad var undtagelsen fra reglen i min barndom. "Anders And", det var noget, der kom til i små stakke ad gangen, når min far havde været i København og besøgt antikvariaterne. Måske manglede omslaget, måske siderne i midten, og det slog sjældent fejl, at jeg kun fik en eller i bedste fald to dele af en fortsat historie i tre. Jeg måtte tage fantasien til hjælp for at udfylde hullerne. Derudover læste jeg, hvor lejligheden bød sig, hos skolekammerater, tandlægen og frisøren. Erindringen om, hvad jeg havde læst ude, falmede efterhånden, i modsætning til mine egne blade som jeg bogstavelig talt læste i stykker og den dag i dag husker rimelig godt. Så når jeg genlæser, er det en blanding af genkendelsens glæde, en genopfriskning af gamle minder og mild undren ved at læse en slutning på historien, hvor den indre cliffhanger har dinglet i mere end 30 år, og de "nye" dele nægter at sidde fast helt på samme måde.

Jeg gav mig til at opkøbte "Anders And" i stor stil, fra omkring midten af nullerne. Mine forældre var døde og jeg havde noget, som skulle udleves. Minderne om det, der morede mig som barn: Barks ænder, Murrys Mickey Mouse og Fedtmule og så videre. Det var godt og vel tyve år siden, jeg sidst havde siddet med et andeblad. Jeg nød nostalgitrippet i fulde drag. Bladene hobede sig op.

Så kørte jeg fast. Det var også besværligt med de store stakke; jeg mangler altid plads til mine ting. Jeg pakkede bladene ad vejen. I 2013 gravede jeg dem frem igen. Nu skulle der registreres og skrives. Under arbejdet gik det op for mig, at "Anders And" nok var mere end Barks, men det var også mere end Murry. Fætter Vims, Lille ulv, Madam Mim, alt det andet. I stedet for et indeks over en enkelt kunstner er dette endt som et skønsomt udvalg af mine yndlingshistorier, bredt, når Barks er sorteret fra. Barks er så overeksponeret, at jeg simpelthen ikke gider. Alligevel formåede han at snige sig ind et par steder, til min store overraskelse.

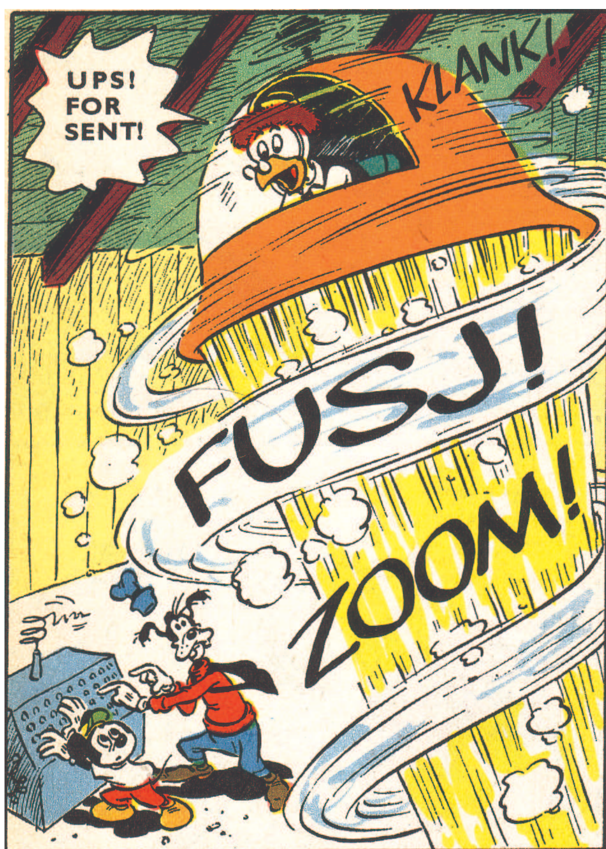
Nota bene: Der var ikke plads til gennemgang af samtlige udvalgte historier så jeg måtte skære en del fra igen, undervejs. Tekniske oplysninger er begrænset til et minimum. For mere detaljeret info henvises til internetbasen inducks.org; for inspirerende læsning til klassikeren "Andelogien" af Jon Gisle (Runepress 1979). Historier fra Ekstra hæfterne, Jumbobøgerne, "Onkel Joakim" og lignende må vente til en anden gang. Måske tager jeg mig en dag sammen og udgivet et indeks over det hele – Barks, Murry, hele molevitten - som et obskuriøst specialhæfte. I så fald kan dette betragtes som en slags pilot.

## FORTSATTE HISTORIER

Mickey Mouse: Forsvundet i fortiden. AA 24-27/1968. Tegner: Paul Murry.

Georg Gearløs har opfundet en rumkrydser. Noget går galt under testen, han hvirvles ud i en tidsstrøm






og det er op til Mickey og Fedtmule at redde den stakkels opfinder. De tager af sted i et reservefartøj fra værkstedet og er flere gange tæt på at indhente ham, men også kun næsten; undervejs får de hjælp af både en forfader til og en efterkommer af Gearløs, der er ligeså geniale (og excentriske) som "originalen". Det hele ender naturligvis godt og de to venner når lige hjem i tid til te hos Minnie. En rigtig fed science fiction historie som blev strakt over hele fire numre af AA. Tidsrejsen er her utilsigtet, men i andre historier fra perioden låner Gearløs en tidsmaskine til Onkel Joakim, Anders og ungerne, når Joakim skal have fat i en mønt eller anden samlergenstand fra fortiden.

Mickey Mouse: På skattejagt i junglen. AA 37-40/1968, fortsat. Tegner: Paul Murry.

Med kaptajn Kirkemus, første historie med Frits Farlig og Piet Pusling. Kaptajn Kirkemus er en biperson som har vist sig langtidsholdbar. Hans funktion svarer cirka til Moby Ands i andeverset, en vandtaxi tjeneste for Mickey og Fedtmule, samt introduktion af plots i form af skattekort, rygter om smuglerbander og lignende. Jon Gisle bemærker om Bjørne-banden i "Andelogien", at de i dag (det vil sige i halvfjerdserne!) er nogle uduelige fjolser, men oprindelig var super skrappe og ressourcefulde. Det samme kan man rolig sige om Mickeys skurkegalleri. Sorteper var aldrig mere farlig end dengang, han gik med træben og selv op gennem tresserne udgjorde han en seriøs trussel, hvor han i dag er en ynkelig bølle (lavpunktet må være hans optræden som gnaven nabo til Fedtmule i tegnefilmserien "Goof Troop"). Sorte Slyngel var en uhyggelig sociopat i sin første historie. Frits Farlig og Puslingen blev med tiden selvparodier, men i denne deres debut er de totalt hårdkogte. I sin allerførste stribe opsøger Frits makkeren for at låne hans skyder. Nu skal Mickey betale! Det er ren film noir.

Super-Mule og kuldestrålen. AA 8-10/1969. Tegner: Paul Murry.

En ny tyvebande er på spil og ingen kan modstå deres kuldepistol. End ikke Super-Mule, selvom han forsøger at gardere sig med 144 sæt rødt flonels-undertøj!

Mickey Mouse: Flod-piraterne. AA 32-34/1969. Forfatter: Carl Fallberg. Tegner: Paul Murry.

Mange af Murrys historier foregår i gamle dage, med identiske forfædre til Mickey, Minnie og Fedtmule – og som her Sorteper. (Nogle gange forklarer en redaktionel tekst, at de er rejst tilbage i tiden, selvom det er tydeligt, at det ikke er tilfældet. Som garvet læser lærte man at gennemskue den slags numre, ligesom når en påfaldende lang indledningstekst skulle sløre, at en historie var blevet forkortet.) Denne udgave af Sorteper er både udstyret med en mor og en bror, dværgen Korteper. Det er en skrap familie og mor har bukserne på.

Onkel Joakim: Ferietur med forhindringer. AA 16-18/1970. Forfatter: Carl Fallberg. Tegner: Tony Strobl.

Anders sprætter "de forbudte sider" i Grønspættebogen op for at imødegå en trussel fra Bjørne-banden (en trussel, han typisk nok selv er skyld i). Ideen med forbudte sider som kun må læses i yderste nød er fin; gad vide, om den nogensinde blev taget op igen af andre forfattere?

Anders And: Rum-fyrstens fange. AA 4-5/1971. Tegner: Tony Strobl.

Bedstemor Ands bagværk er legendarisk. Så legendarisk, at hun sammen med sit lager af friske æbletærter, Anders og ungerne bliver bortført af nogle aliens, mistænkt for at have stjålet fra deres kejsers tærte-træ.

Super-Mule: Gådefulde giganter. AA 20-21/1971. Tegner: Kay Wright.

En ond opfinder terroriserer byen med sin forstørrelsesstråle. En harmløs malkeko (ikke at forveksle med Nora Malkeko som svinger en proper håndtaske) bliver pludselig en trussel. Super-Mule må i aktion.

Grønspætterne: Kæmpeøglen Kolossaurus. AA 30-31/1971. Forfatter: Carl Barks. Tegner: John Carey.

Indtil for få år siden anede jeg ikke, at Carl Barks var forfatteren til de grønspættehistorier, jeg især holdt af som barn. For fanatiske Barks fans (og dem er der en del af) er det naturligvis utilfredsstillende, at det ikke var mesteren selv som stod for stregen og de stakkels tegnere har måtte høre meget for, hvor ringe de var. I nogle af de nyere Barks opsamlinger er historierne blevet omtegnet af andre kunstnere, angivelig mere "loyalt" overfor de originale skitser. Personlig synes jeg, holdningen er noget pjat.

Kæmpeøglen Kolossaurus handler om grønspætterne og Onkel Joakims strid om et forhistorisk skeletfund. Først vil Joakim sprænge skelettet i luften og da ungerne saborterer dette, tænker han på at indrette det til pølsekro. Der skal en kop psykedelisk te, kogt på Mareridtsurten, til, for at få ham på bedre tanker.

Bjørne-Banden: Hekseri og hundekunster. AA 41-42/1971. Forfatter: Vic Lockman. Tegner: Pete Alvarado.

Onkel Joakim hyrer Madam Mim til at beskytte sine penge mod Bjørnebanden, hvilket dog ikke forhindrer dem i at blive røvet alligevel. Mim optrådte i en del længere historier i tresserne. Hendes loyalitet kunne skifte fra gang til gang, afhængig af hvordan andre behandlede hende. Ve den, der forsøger at snyde en heks i pengesager! Senere fik hun sine egne, kortere historier. Jeg har altid godt kunne lide Mim.

Mickey Mouse: Den mystiske medaljon. AA 1-3/1972. Tegner: Paul Murry.

En senklassisk Murry, med Mickey, Minnie, Fedtmule, Herlock Shomes og nogle velkendte skurke. Sherlock Holmes parodien Herlock Shomes (som i sin danske debut var udstyret med det

bøvlede navn Shorleck Helmos) har ligesom kaptajn Kirkemus været fast biperson i Mickey Mouse historierne gennem mange år. Hans status som uafhængig detektiv gør ham mere mobil end inspektor Striks og han er typisk ude i marken på den samme sag som Mickey og kan redde denne ud af en suppedas eller omvendt.

Titlens medaljon er en fødselsdagsgave til Minnie og historien starter i bedste gyserstil med, at hun bliver bortført under festen, hvorefter Shomes, der naturligvis er blandt gæsterne, giver sig til at mumle dystert om en ældgammel forbandelse og menneskeofringer (museofringer i dette tilfælde). Der er en fantastisk cliffhanger i første afsnit, hvor Murry tegner vores helte fanget af en vindtunnel – super effekt.

Mickey Mouse: Sørøver-Sams skattekiste. AA 15-17/1972. Tegner: Dick Hall.

En af de få gode, fortsatte historier, der ikke var tegnet af Murry eller Tello. Det værker i Fedtmules ene storetå - og det betyder, at hans onkel Skægmule er i knibe! (Fedtmule har altid haft et uhyrligt antal onkler. Jeg gad nok se et forsøg på et stamtræ over Mulerne a la Don Rosa.)

Super-Mule: Fanget i en fælde. AA 20-22/1972. Tegner: Kay Wright.

En rigtig fed science fiction-historie, hvor Super-Mule og hans nevø Super-Gilbert lokkes tilbage i tiden. Egentlig skulle de opdrage på en skidt knægt, så at han ikke vokser op til forbryder, men det, der er sket, lader sig ikke ændre. Værre endnu: En urokkelig fortid har konsekvenser som er tæt på at blive fatale for vores helte.

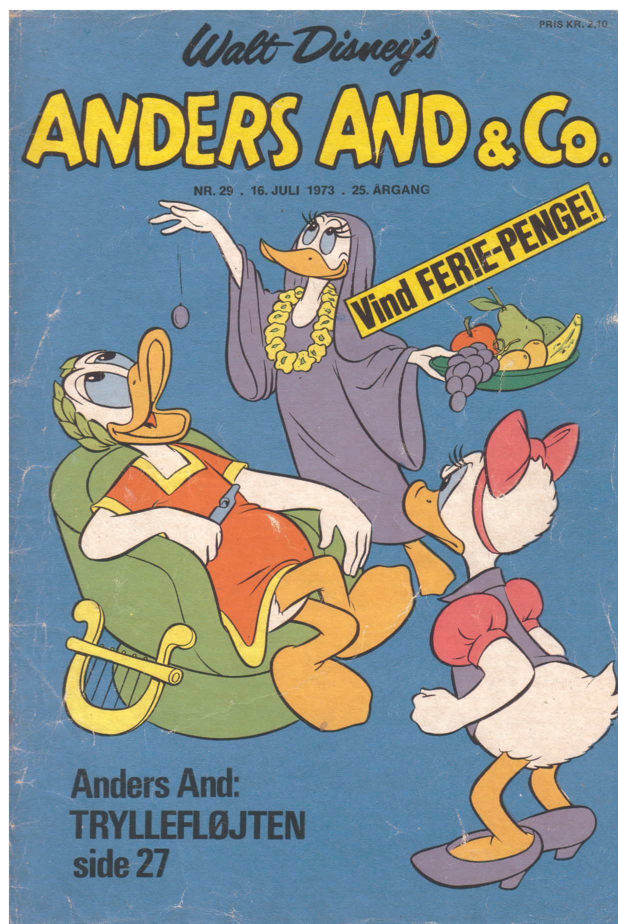
Super-Mule: Falske fugleskræmsler og skrækkelige snemænd. AA 4-6/1973. Tegner: Tony Strobl.

Flere skurke gennem tiden har opdaget og udnyttet Super-Mules akilleshæl (som i sagens natur også er Fedtmules), nemlig hans grænseløse naivitet. I denne historie bliver han hylet ud af den af fugleskræmsler, snemænd og kaktusuhyrer, væsner, han ved kun findes i eventyr...

Mickey Mouse: Gådefulde begivenheder på Perleøen. AA 13-15/1973. Forfatter: Jørgen Jensen. Tegner: Tello.

Med Mickey, Fedtmule, kaptajn Kirkemus og Frits Farlig og Puslingen. Er baseret på en ældre historie af Fallberg/Murry (Perleøens hemmelighed, AA 46-48/1960). Tello (Josep Tello Gonzales) overtog i halvfjerdserne gradvist tjansen fra Murry som hovedtegner på Mickey Mouse historierne i "Anders And". Hans streg er nem at kende; den minder overfladisk om Murrys, men figurerne er mere stive og besidder kun begrænset mimik, hvilket ofte giver dem et malplaceret forbavset udtryk. Tello var slem til at levere noget dovent jask. Hans tidlige historier kunne dog være på højde med en god Murry og var da ofte også baseret på dennes.

Forlæg eller ej, Gådefulde begivenheder på Perleøen er en klassiker i sig selv. Eksotisk sydhavsø, perlefiskeri, lede skurke, fupreligion, en grotesk kæmpefugl og nok et eksempel på Fedtmules elendige kogekunst. (Den eneste gang, jeg mindes, at Fedtmule lavede god mad var i en Jumbo-bog og der skete det under hypnose.)




Anders And: Tryllefløjten. AA 29-30/1973. Tegner. Tony Strobl.

Pas på, hvad du ønsker dig; du risikerer, det går i opfyldelse, hedder det. Anders må sande, at der er noget om snakken, da en magisk fløjte, han finder, hidkalder en sirene fra De Fortryllede Øer (her en venlig ønskefe – i græsk mytologi var sirener nogle væmmelige uhyrer, der lokkede sømænd i døden). Alle hans ønsker går nu i opfyldelse – men Andersine bliver vildt jaloux, politiet tror, hans fabelagtige skatte er tyvekoster og værst af alt: Teknisk forvaltning har ham i søgelyset, fordi hans pragtpalads ikke overholder de lokale bestemmelser for byggetilladelse!

Mickey Mouse: Sørøverskib i sigte! AA 1-3/1974. Forfatter: Carl Fallberg. Tegner: Paul Murry.

Vi er tilbage i tiden. Sorteper opererer som sørøver; hans hemmelige våben er et dresseret marsvin, der saboterer roret på de skibe, han vil opbringe. Mickey og Fedtmule skal både forsvare deres skude og den adelige frøken Minnie, der er passager og ikke har meget til overs for søens folk.

Mickey Mouse: Den gyldne hjælm. AA 7-9/1974. Tegner: Paul Murry.

Dette var den sidste og bedste af en række Murry-tegnede vikingehistorier (tematisk beslægtet, men uden indbyrdes kontinuitet) med Mickey og Fedtmule.

Mickey Mouse: På jagt efter Sorte Slyngel. AA 16-19/1974. Forfatter: Tove Dester. Tegner: Tello.

Tello er stadig i fin form her, med masser af klaustrofobisk stemning fra byens skumle kloaker og andre hemmelige skjulesteder for Sorte Slyngel.

Mickey Mouse: De meget mystiske fodspor. AA 32-34/1974. Tegner: Paul Murry.

Fænomenets jordnære forklaring kommer hen ad vejen, men hele første afsnit af historien er holdt i rendyrket gyserstil. Et uset monster spreder skræk og rædsel. Det eneste, vidnerne er enige om, er nogle frygtelige skrig og væmmelige store fodspor. Der udbryder massehysteri og inden længe er Mickey og Pluto de eneste som er tilbage i byen... næsten.

Mickey Mouse: På filmsafari i Afrika. AA 43-45/1974. Forfatter: Carl Fallberg. Tegner: Tello.

Baseret på en lidt obskur Fallberg/Murry historie, der kun er blevet bragt på

dansk i opsamlingsbogen "Hall of Fame 19: Paul Murry 2". Der er strammet op på både tekst og tegning og resultatet er efter min mening en bedre historie end forlægget.

Mickey Mouse: Den gyldne klokke i Ekkobjergene. AA 8-9/1976. Tegner: Paul Murry.
  Måske læser jeg noget ind i de sene, lange Murry historier som ikke er der. Men det forekommer mig, at de ligesom på falderebet tager nogle gamle temaer op en sidste gang og Murry leverer, selvom om stregen er blevet tyk og træt. Den gyldne klokke har eksotisk scenarie (Sydamerika), dobbeltgænger-motivet (her en skurk, der ligner Fedtmule), den hjælpsomme indfødte osv.

Fedtmule: Spøgelsesslottet. AA 16-18/1976. Tegner: Tello.
  Udmærket historie, men Tello begynder at blive kedelig her. Dette kan dog have noget at gøre med det danske blads rentegning, kolorering og tryk. Jeg har set eksempler på udenlandske sider af Tellos halvfjerdser historier som virker betydelig mere Murry-agtige. Det danske AA blad fik fra ca. 1976 et fladt og kedeligt udseende.

Anders And: Forhindringsløb – ad flodvejen. AA 24-26/76. Forfatter: Rodolfo Cimino. Tegner: Romano Scarpa.
  Anders opfinder et bizart amfibisk køretøj, der skal hjælpe ham til sejr i et forhindringsløb. Det gælder naturligvis et væddemål med onkel Joakim.

Mickey Mouse: Uventet møde med mystiske væsener. AA 27-28/1976. Tegner: Paul Murry.
  For sidste gang tegner Murry en historie med Mickey og Fedtmule i Georg Gearløses tidsmaskine. Alt er forkert, da de lander: Fabeldyr og dinosaurer bevæger sig frit omkring i riddertiden, der er kæmper og hekse – og en af sidstnævnte udstyrer Fedtmule med et sæt frøben!




Mickey Mouse: Den sidste ildsprudende drage. AA 32-33/1976. Tegner: Paul Murry.
  Mickey og Fedtmule tager på fisketur som i gamle dage, men deres gode sted er ødelagt af forurening og grundspekulation – det er fremskridtet som kommer. Resigneret fisker de alligevel, i det mudrede vand, indtil en uventet fangst af et par magiske støvler sender dem tilbage i tiden. De redder en drage fra nogle onde mennesker og vel hjemme igen lover de hinanden at yde deres beskedne bidrag til at redde miljøet. Dette var Murrys sidste lange historie.

## AFSLUTTEDE HISTORIER

Moby And: Øen, der kunne dykke! AA 17/1969. Tegner: Tony Strobl.
  Godt drejet plot om Joakim på hemmelig handelsrejse til Dyk-øen, der viser sig at leve op til sit navn. Den mystiske passager som manipulerer med kompasset er et plot som går tilbage til Jules Verne.

Onkel Joakims kæmpediamant. AA 21/1969. Forfatter: Vic Lockman. Tegner: Tony Strobl.
  Joakim skjuler sine skatte rundt omkring på kloden, men Bjørne-banden er lige i hælene. Historien har tilstrækkelig med hemmelige døre, passager og koder til at gøre selv De tre detektiver misundelige.

Fætter Vims: Kyllinge-kvaler. AA 21/1970. Forfatter: Dick Kinney. Tegner: Al Hubbard.
  Fætter Vims, en beatnik med tjavset hår, nissehue og godt med attitude, kom

til Danmark i midten af tresserne som et frisk pust eller måske snarere en hvirvelvind af kaos. Hans historier havde ofte en crazy-komisk tone. De bedste var tegnet af Al Hubbart, men også andre leverede perler. Scenen var typisk redaktionslokalet på Andeby avis, ejet af Joakim, og de tre faste figurer Anders, Vims og Joakim, med lejlighedsvis udvidelse til Andersine, fætter Højben, katten Tommy, eneboeren Habakuk og to tumpede fidusmagere uden navn. Ungerne var altid fraværende.

Vims kunne bringe Anders til fortvivlelse, men en (meget) sjælden gang fulgte heldet den tossede. Anders må her først lægge dagligstue til en hønsefarm; så dukker onkel Joakim op og vil købe det hele for en slik... indtil en høne sluger hans lykkeskilling. Både Vims og Anders gør en god forretning.

Anders And: En forvirret ferietur. AA 22/1970. Forfatter: Dick Kinney. Tegner: Pete Alvarado.

Joakim, Vims og Anders er taget på ferie, men nogen (Vims) har glemt at tanke flyet op, så de strander på en (tilsyneladende) øde ø og stemmer om, hvem der skal være leder. Vinderen er Vims, fordi han (naturligvis) stemte på sig selv to gange.

Mickey Mouse som selvbygger. AA 5/1971. For-fatter: Abramo og Gianpaolo Barosso. Tegner: Sergio Asteriti.

En temmelig lang (ni sider) historie om Mickey, der med "hjælp" fra Fedtmule, forsøger at bygge et hus for Minnie, alt imens en kameramand foreviger anstrengelserne. Komik a la Gøg & Gokke.

Bjørne-Banden og onkel Joakims dårlige hukommelse. AA 9/1971. Tegner: Tony Strobl.

De snedige banditter forsøger denne gang at lære koden til von Ands pengetank ved hjælp af psykologi. Med gæstebandit Psyk-8 som en one-shot variant-udgave af Læsehest-176.

Anders And: Fødselsdagsgaven. AA 37/71. Tegner: Jack Bradbury.

Skæbnen er djævelsk ond ved Anders her. I jagten på ønskegaven til Andersine oplever han det ene ruinerende uheld efter det andet og er ved slutningen pengeløs og sønderknust.

Super-Mule: Nødhjælp i en nøddeskal. AA 45/1971. Tegner: Paul Murry.

En skurk har opfundet et farligt vibrations-våben mod Super-Mule. Men helten sover med jordnødder i ørerne og da det er super-jordnødder forplanter vibrationsstrålerne sig i stedet til hele byen som de jævner med jorden!

Grønspætterne: Katastrofe ved Klaresø. AA 47/1971. Forfatter: Carl Barks. Tegner: John Carey.

Igen en historie, jeg som barn ikke anede var skrevet af Barks. Et af hans mest politiske statement; måske derfor, at historien aldrig blev genoptrykt på dansk? (Der kom dog en omtegnet udgave mange år senere, i en udgivelse for Barks kompletister.)

Grønspætterne har medvirket i en reklamefilm for produktet "Vitamin Zet", der giver kæmpekræfter. Nu fortjener de en skøjtetur på Klaresø – men isen er grødet og smeltevandet stinker fælt. Det er spildevandet fra en nærliggende fabrik som har ødelagt søen. Gæt, hvem ejeren er – og hvad fabrikken mon producerer.

Fedtmule: Lykkelig løsning. AA 8/1972. Forfatter: Bjarne Castella. Tegner: Tello.

Fedtmule bygger en flyvemaskine af brædder og en gammel udrangeret bil – og den virker!

Supermule: Løvemod og krokodilletårer. AA 14/1972. Tegner: Jack Bradbury.

Morsom historie, hvor to tyveknægte udnytter Super-mules grænseløse godtroenhed, ved at den ene forklæder sig som "den lille pige med svovlstikkerne".

Madam Mim: Bøllespirernes babysitter. AA 15/1972. Tegner: Tony Strobl.

De korte Madam Mim historier havde et præg af fyld, men ligesom Lille stygge ulv lå de stadig klasser over ragelse som Lille Tut og Vaks. Det var nogen pudseløjerlige historier (ofte skrevet af Tove Dester), hvor Mim svang tryllestaven over Bjørnebanden, Sorte Slyngel, politiet og pantefogeden, når de generede hende for groft. Mims kogekunst er inkonsistent i historierne. Hun kunne lave fortrinlig mad – Bjørne-bandens forsøg på at nasse et måltid var et tilbagevendende plot – men nogle gange, som her, anvendte hun hekseopskrift, med ret alternative ingredienser. Bøllespirerne var Bjørne-bandens uundgåelige nevøer.

Lille stygge ulv: Nem at narre. AA 21/1972. For-fatter: Carl Fallberg. Tegner: Ken Champin.

De fleste Lille stygge ulv historier bragt i "Anders And" var af ældre dato, flere som denne endda genoptryk. Til gengæld må de samtidigt producerede historier generelt betegnes som ringe, hvilket nok har bidraget til at give figuren et dårligt ry og status som fyld. Hemmeligheden ved de gode historier er naturligvis ikke Lille ulv selv som er et irriterende dydsmønster, men hans fars oversnedige metoder til at fange grisene – som af og til lykkes. De er dog ikke blevet ædt endnu. I denne historie gæsteoptræder Fedtmule (måske passer han gården for en onkel).

Anders And: Firkløver – femkløver – sekskløver. AA 25/1972. Tegner: Kay Wright.

En af de historier, jeg holdt mest af som barn. Wrights streg her er ikke noget at råbe hurra for, men jeg kan stadig more mig over de ulykker som rammer Anders, efter at han har plukket en femkløver. Punkteret dæk, indbrud, brev fra skattevæsnet – og hans eneste redning er at finde en sekskløver, hvis han da kan.

Lille stygge ulv: En sørgelig skuffelse. AA 25/1972. Forfatter: Del Cornell. Tegner: Ken Champin.

Ulvens seneste plan er idiotsikker – en påspændt raket gør ham hurtigere til bens end grisene – men Praktiske gris har sine egne, snedige planer.

Lille stygge ulv: Bomstærk, vild og balstyrisk. AA 45/1972. Tegner: Gil Turner.

Crossover time! Der er en ny alfa-han i skoven: Sorteper. Forfatteren lader Praktiske gris forklare Lille ulv, at hans gode ven Mickey Mouse ofte har snakket om skurken. Så det er ikke en som ligner Sorteper (noget, man som læser ellers er vant til), men den ægte



vare. Store stygge ulv er naturligvis langt fra henrykt ved besøget...

Onkel Joakim: Forgæves flugt. AA 51/1972. Forfatter: Carsten Jacobsen. Tegner: Antoni Gil-Bao.
Joakim har fået nok af juleræset og tager flyet med Anders og ungerne til Polaristan "hvor det er meget mørkt og meget koldt". Men så let slipper han ikke. Gronsk nyk!

Mickey Mouse: En fisketur på isen. AA 51/1972. Tegner: Tony Strobl.
En sjov historie, fortalt på kun tre sider. Mickey og Fedtmule har aftalt at fiske på isen. Fedtmule glemmer naturligvis, at det er ham som skal hente Mickey og ikke omvendt. Han glemmer også saven til at lave hul i isen med – og fiskegrejet. Da Mickey fortvivlet spørger om han overhovedet har husket noget, trækker Fedtmule et strandtæppe frem fra bagagerummet. Typisk nok viser tæppet sig mod al logik at komme til gavn alligevel.

Onkel Joakim: Veteranlokomotivet. AA 6/1973. Forfatter: Carl Fallberg. Tegner: Vicar.
Genbrug af en 1958-historie som ikke er bragt på dansk. Moralen: Tingene blev bare bygget bedre i gamle dage.

Anders And: Forvirrende forsøg. AA 13/1973. Tegner: Pete Alvarado.
Rip, Rap og Rups naturvidenskabelige skoleforsøg driver Anders til vanvid - og giver ham en overraskelse med i madpakken.

Rip, Rap og Rup: Fanget i en flaske. AA 14/1973. Forfatter: Carl Barks. Tegner: Tony Strobl.
De miljøbevidste grønspætter samler tomme flasker og krydser klinger med Hexia de Trick.

Madam Mim får besøg af pantefogden. AA 17/1973. Forfatter. Tove Dester. Tegner: Antoni Gil-Bao.
Pantefogeden lærer, at det ikke er nemt at opkræve penge af en ægte heks.




Madam Mim: Trolddom og fortrædeligheder. AA 33/1973. Tegner: Antoni Gil-Bao.
Bjørne-banden bliver ved et uheld usynlige, da de besøger Madam Min og kommer i vejen for en grydefuld tryllebryg. Det første, de usynlige banditter gør, er at tømme Mims forrådskammer...

Madam Mim: Skønhedsdrikken. AA 14/1974. Forfatter: Tove Dester. Tegner: Antoni Gil-Bao.
Mim har fundet opskriften på en skønhedsdrik, men det er et mas at skaffe ingredienserne. Hun rekrutterer Bjørne-banden til at gøre arbejdet for sig, selv om hun burde videre bedre. Resultatet er ikke kønt.

Anders And: To rasende rivaler. AA 18/1975. Forfatter: Dorthe Dester. Tegner: Vicar.
En temmelig Barks-agtig historie om Anders og Højben, der dyster i et slag golf om Andersines gunst.

Mickey Mouse: Bevægende venskab. AA 18/1975. Forfatter: Tove Dester. Tegner: Tello.
Historien om Fedtmules venskab med en frø er en sentimental perle.

Fedtmule: Jammerlig fjollerik. AA 49/1975. Tegner: Tony Strobl.
Super-Mule ramler ind i en gal videnskabsmands ørkenbase, men det er som klodsede, harmløse Fedtmule, at han redder verden fra undergang.

Onkel Joakim: Hønsefarmen. AA 8/1976. Tegner: Tony Strobl.
Genoptryk fra AA 16-17/1958. Historien er så god, at jeg fejlagtigt huskede den som en af Barks!

Onkel Joakim: Flydende guld. AA 37/1976. Forfatter: Anne-Marie Dester. Tegner: Vicar.
Historien er ikke noget særlig (en variation over sagnet om den fordømte by, der dukker op af havet med generationers mellemrum), men jeg har et særlig forhold til den. I mange år var det eneste af Flydende guld, jeg havde læst, en løsrevet første side, fundet i haven hos en ven af familien, under et besøg der i slutningen af halvfjerdserne. Det var nærmest surrealistisk at kunne læse historien i sin helhed hen ved 25 år senere.

Lille stygge ulv: Ikke nogen fin forretning. AA 45/1976. Tegner: Jack Bradbury.
Store stygge ulv slår sig sammen med tre andre slyngler for én gang for alle at få ram på grisene. Ideen giver pote. Men kan fire ulve dele tre grise?

Anders And: En rejse ud i det blå. AA 25/1977. Forfatter: Bengt-Åke Håkansson. Tegner: Vicar.
Ordinært tegnet, men spøjs historie. Gearløs sender Anders og ungerne i raket til Fjernion, en planet, som ligger meget, meget langt væk.

Bjørne-banden: Grådige gæster. AA 45/1978. Forfatter: Jim Kenner. Tegner: Antoni Gil-Bao.
Bjørne-banden plyndrer nok en gang Madam Mims spisekammer. Som straf forvandler hun dem til frøer. Det ender godt og ingen bliver et hak klogere. Sådan er det jo - i hvert tilfælde i Andeby og omegn.

# Bagtalen julespecial 2014



December er den måned, hvor nostalgien sidder i højsædet. Også her på redaktionen, hvor vi til lejligheden har genoplivet et ofte efterlyst indslag fra bladets tidlige år. Bagtalen is back, baby!

Da jeg genstartede bladet i 2012, efter en lang pause, var det et meget personligt projekt og jeg orkede ikke at skrive det sædvanlige sludder og sladder om folk, jeg kendte fra den gamle scene. Det var nok en fejl. For der var faktisk kommet en nyhed i 2012, Peter Ryberg Larsens glimrende, old skool fanzine **Sick in the Head** #1. Sick in the Head trækker i både stil og indhold tråde tilbage til **Absurd**, **Stay Sick** og **sCatter** – og det er ment som et kompliment. Året forinden havde Jack J., meget apropos, lagt sit ufuldendte Stay Sick! #5 ud på bloggen, http://enlejemordersertilbagepaadansk.blogspot.dk. Fin gestus, at han ikke bare skrottede materialet og lidt weird at genlæse eget, bedagede bidrag, et portræt af australske band The Triffids.

Derfor ville det nu stadig være rart med et fysisk blad mere. Jack har mumlet noget om et **Banned in Britain** #3, så måske er der håb. Science fiction & fantasy bladet **Himmelskibet** bragte i øvrigt et interview med ham for nylig, "Horrorfandom i 1990'erne" (nr. 42, 2014), hvor Rasmus Wichman spurgte ind til, hvordan det hele begyndte. Jack fortalte om at være horrorfilm-fan før nettet, skriverierne til Bloody Darlings og **Inferno**, hans egne BiB og SS, optræden i danske undergrundsfilm osv. Han benyttede også lejligheden til at trække en gammel kæphest af stald, et bovlamt øg, om træf og misforståelser. *Quelle surprise*. For nye, unge læsere uden kendskab til scenen må alt dette have været vildt fascinerende og mystisk; for mig et sjovt tilbageblik på en svunden tid.

I det hele taget pusler de gamle redaktørkolleger næsten altid med et ellet andet, når man spørger om nyt. Frank Brahe f.eks. udgiver og illustrerer bøger. Lars von Hegnet forbereder en stor, samlet udgivelse af **Bloody Darlings**, i bogform og læsevenlig sats. Og nu vi snakker om gamle kolleger og træf, så inviterede Frank til komsammen i Søften, 25. oktober 2014; vi sad tretten til bords og der blev snakket film, quizzet, spist og drukket. Tak til alle for en hyggelig dag i godt selskab. [Nils Markvardsen betroede os ved den lejlighed, at et nyt blad var på vej; det kom januar 2015, i form af **eXtase - Lone Fleming special**. Flot gået, Nils! -juli 2015]

Jeg skrev en lang smøre om "Jul og grønne skove" i nr. 13 (apropos ulykkestallet), men måtte droppe de øvrige danske julekalendere pga. tidsmangel. Brian Iskov har gennemgået hele dynen, under fællesoverskriften "50 år med DR's julekalendere", på sin fortræffelige blog http://brianiskov.blogspot.dk. Besøg den og bliv klogere.

Den tidligste, jeg tydeligt husker selv at have fulgt, var dukkekalenderen "Vinterbyøster" fra 1973. "Vinterbyøster" fylder meget i min barndoms tv-erindringer, med de dejlige sange og stemmer og en glædelig (og til dato eneste) reprise i 1976. Som voksen må jeg indrømme, det kniber med entusiasmen. Sangene holder stadig, men det næsten totale fravær af handling trækker hårde veksler på koncentrationen.

To kalendere i samme stil fulgte. "Jullerup Færgeby" (1974) var en markant forbedring; dukkerne havde pludselig personlighed og der var et gennemgående plot (en skattejagt). Det vulgære sprog – der bliver sagt både "sgu" og "skid" - gik mig på (jeg var så uskyldig dengang), men i dag er det en af de kalendere, jeg sætter højest. "Jullerup Færgeby" holder rekorden i genudsendelser: i 1982, 1990, 1997 og 2014 (!).

Som den sidste af tre dukkekalendere var "Kikkebakke Boligby" (1977) også den svageste. Serien var skrevet gennemført ujulet, med fokus på beboerne i et boligkompleks. Hvert afsnit begyndte med en vignet, hvor byens fejemand gearede fejemaskinen op; spændingsmomentet bestod i, hvad denne karske proletar mon fik op i børsterne denne gang – det kunne være et gammelt kyllingeben eller andre gode sager. Den stedlige kværulant Gniske (der er et surt røvhul i alle opgange!) var morsom, men det var også det. Modsat forgængerne, hvis byer var filmet på sort baggrund, hvilket gav scenariet dybde og illusionen af en større verden udenfor skærmens kant, var "Kikkebakke Boligby" filmet på lys – og selve byen var tydeligt mindre end såvel Vinterbyøster som Jullerup Færgeby.

At DR har udgivet de gamle kalendere på dvd er prisværdigt, men udførelsen er ringe! Da "Jullerup Færgeby" blev genudsendt første gang i 1982 var det med en nyindspillet rammefortælling, "Avisen" eller "Tryksen", hvor Jesper Klein spiller redaktør m.m. Grundet dunkle rettighedsproblemer er "Tryksen" ikke inkluderet på dvd'en. Og rulleteksterne, vel, "Vinterbyøster" mangler rulleteksterne efter hvert afsnit, undtagen det sidste på hver af de to dvd skiver. "Jullerup Færgeby" har kun det allersidste med (efter afsnit 24). Måske er det for at spare plads, eller tækkes et moderne tv-publikum, men det spolerer unægtelig den nostalgiske oplevelse. Paradoksalt nok ligger "Jullerup Færgeby" ude på DRs arkivside Bonanza, http://www.dr.dk/Bonanza, med komplette rulletekster *og* "Tryksen".

Faktisk er "Kikkebakke Boligby" den mest komplette af de tre dukkekalendere på dvd... ja, det vil sige, rulleteksterne er intakte, men for at se rammefortællingen fra 1985-genudsendelsen, "Eldorado for dyr", må man igen nøjes med DR Bonanza. Således er der både klejner og kul i sokken til den gamle monopolkanal fra

*Redaktøren, december 2014/ juli 2015*